

05
2025

VELKOMEZIRÍČSKO

Poslední neděle okupace

VELKOMEZIRÍČSKO

Zpravodaj města Velké Meziříčí,
periodikum územního samosprávného
celku.

Vydává Město Velké Meziříčí,
Radnická 29/1, 594 13, Velké Meziříčí,
IČ 00295671.

Vychází měsíčně v nákladu 5 800 výtisků
pro Velké Meziříčí a místní části Hrbov,
Svařenov, Lhotky, Kúsky, Dolní Radslavice,
Mostiště a Olší nad Oslavou, zdarma.

Evidenční číslo MK ČR E 11 305.

Adresa redakce:
Radnická 29/1, 594 13 Velké Meziříčí

Šéfredaktorka: Bc. Martina Strnadová
Redaktorka: Tina Kárníková
Redaktor: Petr Chňoupek

Telefon: 566 781 038, 724 063 930
E-mail: velkomezirisko@velkomezirici.cz
Tisk, roznos: SAMAB PRESS GROUP, a. s.,
tiskarna@samab.cz, Česká pošta, s. p.

V případě nedodání zpravodaje
se obraťte na Českou poštu Velké Meziříčí
(+420 954 259 401).

Můžete si ho vyzvednout také ve
vestibulu radnice, případně v redakci
Velkomeziříčska.

Vydavatel si vyhrazuje právo krátit nebo
upravit příspěvky bez předchozího souhlasu
autora, v případě nedostatku místa je zcela
odmítnout. Příspěvky některých autorů
mohou vyjadřovat názory pisatele a nemusí
se shodovat se stanoviskem vydavatele.
Jakékoliv užití a šíření částí nebo celku
obsahu Velkomeziříčska bez písemného
svolení vydavatele je zakázáno.

Neoznačené příspěvky jsou zprávami
vydavatele.

Toto číslo vychází ve středu
7. května 2025 (XXXVI. ročník).

Uzávěrka příštího čísla je
23. května 2025 ve 12:00.

Podklady pro inzerci, blahopřání
a společenskou kroniku přijímáme:

Pondělí: 13:00–17:00
Středa: 10:00–12:00
Pátek: 8:00–12:00

VELKOMEZIRÍČSKO V SÍTI:

www.velkomezirisko.cz

@velkomezirisko

Úvodník

Alexandros Kaminaras
starosta

Vážení spoluobčané, milí sousedé,

každoročně v květnu si připomínáme konec druhé světové války – konfliktu, který navždy změnil dějiny Evropy i celého světa. Letos je tomu právě 80 let od chvíle, kdy se podařilo zastavit běsnění, které stálo životy milionů lidí, zanechalo po sobě rozvrácený kontinent a hluboké jizvy v lidských duších. Zde ve Velkém Meziříčí je naše vzpomínka spojená především s bolestivou událostí, kterou dodnes známe jako „Velkomeziříčskou tragédii“.

Na samém sklonku války, v květnu 1945, zasáhla naše město vlna násilí, kterou zaplatilo životem sto nevinných lidí – především dospělých mužů. Během 3 dnů se tak svět mnoha místním rodinám doslova zhroutil. Zločin spáchaný ve chvíli, kdy mír byl na dosah, jen podtrhuje absurditu a krutost války. Ačkoliv od těch událostí uplynulo už osmdesát let, její stopy jsou v paměti města stále živé. Vzpomínáme dnes na jména obětí, na jejich rodiny, na bolesti, které přetrvaly celé generace.

Dovolte mi zde připomenout nejen historii, ale i naši přítomnost. Po dlouhá deseti-letí jsme hovořili o válce v minulém čase. Bohužel, mír není věčnou samozřejmostí. Válka se vrátila do Evropy. Brutální agrese Ruské federace proti Ukrajině trvá už čtvrtým rokem a její následky jsou děsivé – tisíce mrtvých civilistů, statisíce padlých vojáků, zničená města, rozvrácené životy, miliony lidí na útěku. Zároveň sledujeme s hlubokým znepokojením i tragické dění na Blízkém východě. Konflikt mezi Izraelem a hnutím Hamás, který se znovu rozhořel s nebyvalou brutalitou, přináší utrpení tisícům civilistů na obou stranách. Smrt dětí, ničení domovů, nenávisť živěná generacemi – to vše nám připomíná, jak křehký je mír a jak rychle může být nahrazen chaosem a bolestí.

Obrovské nebezpečí spočívá v lidské přirozenosti zvykat si na danost situace – tedy i na přítomnost konfliktu. Válku však nesmíme přestat vidět, nesmíme ji začít relativizovat, natož přijímat. Zůstáváme pevní v názoru, že útok proti svobodné zemi je nepřipustný, že lidský život má stejnou cenu v každém koutě světa. A že mlčení ke zlu znamená jeho podporu.

Při letošním pietním aktu na hřbitově Karlov jsem měl tu čest přivítat mezi řečníky zástupce státu a Kraje Vysočina, kteří svou politickou činností potvrzují, že před těmito věcmi nezavírají oči. Jejich práce není lehká, často čelí kritice a nepochopení. Proto jsem se je snažil podpořit, aby vytrvali. Stejně tak chci podpořit vás, kteří moje slova nyní čtete. Naše společná odvaha a hodnotová pevnost jsou důležitější než kdy dřív. Nikdo v tuto chvíli neví, kdy přijde konec války. Jisté však je, že přijde. Až k tomu dojde, bude to i díky těm, kteří neztratili víru a odvahu vydržet.

Vážení, pečujeme o mír – každý svým dílem. Hledějme, co nás spojuje, a ne, co nás rozděluje. Odmítejme lhostejnost. A budme solidární nejen v čase války, ale především v časech míru.

Mír je velmi křehký, cenný a rozhodně ne samozřejmý.

KOMPLETNÍ
VÝSLEDKY:

Sportovci města za rok 2024 jsou atlet Neufuss a volejbalisté

Zcela zaplněný sál Jupiter clubu sledoval ve čtvrtek 24. dubna už 26. vyhlášení ankety Sportovec města Velké Meziříčí. Ani letos nechyběli významní hosté jako atletka Denisa Helceletová, házenkář Michal Barda, volejbalista Martin Kryštof a automobilový závodník Tomáš Ouředníček. Hned na začátku programu přivítal hosty a především nominované sportovce místostarosta Martin Kaman, který mimo jiné ocenil sportovce za skvělou reprezentaci města.

Fyzicky tentokrát chyběl starosta města Alexandros Kaminaras, ale díky moderní technologii mohla zaznít jeho zdravice přímo z ulic Bruselu, kde v té době pracovně pobýval. Předávání cen moderoval Jiří Doležal a ujali se ho vzácní hosté spolu s místostarostou Martinem Kamanem a radním pro sport Petrem Judou.

Petr Chňoupek

Jednotlivci do 12 let (bez pořadí)

Vanesa Prokopová – atletika
Lukáš Buk – stolní tenis
Marek Doležal – lyžování
Bára Mervová – travní lyžování
Ondřej Doležal – volejbal
Jiří Michlíček – házená
Martin Homola – házená
Karla Věžníková – basketbal
Tomáš Kaštan – hokej
Přemek Drašar – hokej
Ondřej Krejčí – fotbal

Jednotlivci do 15 let

1. Amálie Karásková – hokej
1. Filip Štrejbar – volejbal
3. Karolína Blatáková – házená

Jednotlivci do 19 let

1. Adam Červinka – atletika
2. Dana Harvey – skicross
3. Štěpán Holub – stolní tenis
3. Jiří Vaverka – travní lyžování

Jednotlivci nad 19 let

1. Tomáš Neufuss – atletika
2. Jakub Strýček – házená
3. Roman Jaša – volejbal

Družstva do 12 let (bez pořadí)

starší příprava dívky – štafeta 4 x 60 m – atletika
žáci U14 – volejbal
minižáci a příprava – házená
mladší žáci házená
starší příprava ročníky 2013 a 2014 – fotbal

Družstva do 15 let

1. družstvo chlapců školní sport – atletika
2. starší žáci – házená
3. starší žákyně – házená

Družstva do 19 let

1. dorostenci – atletika
2. kadeti U18 – volejbal
3. starší dorost – fotbal

Družstva nad 19 let

1. muži – volejbal
2. muži – házená
3. ženy „A“ – požární sport

Nejlepší trenér – bez pořadí

Karolína Jelínková – atletika
Štěpán Žaba – volejbal
Lukáš Novák – hokej
Roman Invald – fotbal

Zvláštní ocenění – bez pořadí

neaktivní sportovci
Karel Vidlák – TJ Sokol Velké Meziříčí
Aleš Říkovský – Stolní tenis Velké Meziříčí
Jiří Cejpek – Ski klub Velké Meziříčí
Petr Kácal – házená – TJ Sokol Velké Meziříčí

aktivní sportovci – bez pořadí

Ladislav Urban – atletika – TJ Sokol Velké Meziříčí

Rekonstrukce začala, náměstí na ni čekalo čtyřicet let

Deset let trvalo, než se podařilo vítězný návrh vzešlý z architektonické soutěže převést až do bodu realizace stavby. Počátkem dubna dlouho očekávaná akce rekonstrukce náměstí a přilehlých ulic za 286 milionů korun začala. Následuje po čtyřiceti letech od poslední opravy náměstí, která proběhla po květnové povodni v roce 1985. Přitom kanalizace pod povrchem náměstí čeká na svoji opravu dokonce celých 100 let.

„Od roku 1985 probíhaly jen malé úpravy náměstí, zato velké diskuse,“ uvedl starosta Alexandros Kaminaras 4. dubna při slavnostním zahájení stavby na náměstíčku sv. Šebestiána a dodal: „Po architektonické soutěži v roce 2016, po dlouhých peripetiích a politických krizích, jež následovaly, máme hotový projekt, který uzavíráme tímto momentem, a to zahájením stavby.“ „Je jisté, že nás čeká období různých omezení a komplikací, ale zvládneme to,“ podotkl místostarosta Martin Kaman.

Stavba je náročná nejen svým rozsahem, ale i snahou co nejméně ochromit život v centru Meziříčí. Proto budou omezení a uzavírky vždy jen v té etapě stavby, kde zrovna poběží práce.

Společnost Gardenline se pustila do práce v pondělí 7. dubna, a to v ulici U Bašty. V první etapě, která potrvá od dubna do srpna, bude rekonstruovat ulice U Bašty a Komenského. Kvůli mimořádnému požadavku plynarů však už odstartovala i třetí etapa v ulici Kostelní, a to o tři měsíce dřív, než bylo v plánu. Celá rekonstrukce má být hotová v říjnu 2026.

Během rekonstrukce probíhá i záchranný archeologický výzkum, který provádí Archaia, a to průběžně v místech výkopů. Detailněji se pak zaměří na dvě předem vytypované oblasti – mezi kostelem sv. Mikuláše a prodejnou nábytku, kde býval hřbitov, a na parkoviště v Radnické ulici, kde stávaly domy. „Velké Meziříčí má bohatou a dlouhou historii, věřím, že řadu chybějících míst doplníme a řadu otázek zodpovíme,“ uvedl archeolog Marek Peška.

Slavnostního zahájení se zúčastnily desítky lidí, k nimž promluví zástupci vedení města, zhotovitele Gardenline, projektantů, architektů, vodařů, archeologů i bývalý starosta Radovan Necid, za jehož vedení začala architektonická soutěž. Závěrem děkan farnosti Jiří Kaňa požehnal lidem, dílu i jeho budoucím uživatelům. „My všichni tady jsme jen výsekem koláče lidí, kteří na tom mají zásluhu. Všem těm, kteří se spolupodíleli, a občanům města za trpělivost děkuji,“ uzavřel slavnostní setkání starosta. **Martina Strnadová**

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Zhotovitelem stavby rekonstrukce náměstí a přilehlých ulic je společnost Gardenline, která stavbu provede za 286 353 760 korun s daní. Město Velké Meziříčí z toho zaplatí práce za 225 815 161 korun.

Svaz vodovodů a kanalizací Žďársko je investorem rekonstrukce vodovodu a splaškové kanalizace za 60 538 599 korun. Město se na tom bude podílet 15 miliony.

HISTORIE REKONSTRUKCE NÁMĚSTÍ

1985 – Poslední kompletní oprava náměstí byla provedena po povodni 21. května 1985.

1996 – Architekt Pavel Šimeček pro město vypracoval studii, podle které byla provedena rekonstrukce chodníku na horní straně náměstí a část kolem kostela z důvodu výměny kabelů tehdejší JmE.

Poté následovala dvacetiletá diskuse o budoucí podobě náměstí.

2008 – Architekt Přemysl Kokeš vypracoval další studii rekonstrukce náměstí.

2016 – Proběhla architektonická soutěž, jejímž vítězem se stala studie architektů Davida Mikuláška, Lindy Obršálové a Filipa Musálka. Výsledky soutěže byly předmětem dalších diskusí, které přerostly v politickou krizi ve vedení města a plánovaná rekonstrukce náměstí se zastavila na mrtvém bodě.

Aktuálně z rekonstrukce náměstí: Stavaři odhalili mlýnskou strouhu, archeologové hlásí první objevy

Přestavba centra města je ve své první etapě. V ulici U Brány a v parčíku za hradbami probíhá rekonstrukce vodovodu a kanalizace. V ulicích Kostelní a Komenského je vyfrézovaná vozovka, proběhla skrývka a archeologové zahájili výzkum.

Archeologové jsou v Kostelní ulici teprve pár dní a již narazili na první objevy. Odkryli základy domu i s dochovanou dlažbou, dláždění ulice kočičími hlavami, zatrubněný mlýnský náhon a v jednom místě možná i jeho původní kamenité zpevnění. Základy domu jsou mladé, asi z devatenáctého století. V některých místech ulice se archeologové začínají dostávat do období středověku. Zatrubněný mlýnský náhon už je odkrytý i v ulici U Bašty a za hradbami, nyní stavaři řeší, jakým způsobem povedou vodovod, který se se stokou kříží. Mlýnská strouha či také příkopa je stovky let stará a dobře viditelná na starých mapách. Vedla vodu z řeky

k někdejšímu mlýnu, jenž stával v současné Mlýnské ulici, odkud pokračovala mezi židovskou částí města a náměstím, přes náměstíčko sv. Šebestiána zpět do řeky. Její ústí je poblíž dolní brány dodnes vidět.

V oblasti za hradbami proběhl výkop kvůli rekonstrukci vodovodu. V místě kolem vzrostlého javoru stavebníci udělali protlak pod kořeny a umístili chráničku, aby nedošlo k poškození kořenového systému stromu. Od 22. dubna je výjezd z náměstí veden Radnickou ulicí.

Ze soutoku bude reprezentativní místo

Do parčíku u soutoku řek, který čeká v rámci rekonstrukce výrazná proměna, vyrazili na pochůzku radní města. Dojde k opravě koruny zdi a betonového zábradlí a k dalším úpravám, zmizí také nevzhledná regulační stanice plynu. „Ze soutoku se stane krásné, reprezentativní místo,“ řekl starosta Alexandros Kaminaras.

Martina Strnadová

Město pro byznys 2024

1. Humpolec
2. Velké Meziříčí
3. Třebíč
4. Jihlava
5. Havlíčkův Brod
6. Žďár nad Sázavou
7. Bystřice nad Pernštejnem
8. Moravské Budějovice
9. Pelhřimov
10. Světlá nad Sázavou
11. Telč
12. Náměšť nad Oslavou
13. Nové Město na Moravě
14. Pacov
15. Chotěboř

Foto: Tomáš Adam

Velké Meziříčí je stříbrným městem pro byznys

Druhým nejlepším městem pro byznys v Kraji Vysočina je Velké Meziříčí. Ukázal to srovnávací výzkum agentury Datank. Naše město předčil jen vítězný Humpolec, třetí je Třebíč.

Stříbrné Velké Meziříčí má v kraji vůbec nejvyšší podíl firem s více než 250 zaměstnanci na celkovém počtu ekonomických subjektů. Nízký index stárí je dobrou zprávou pro rozvoj podnikání i do budoucích let. Město může těžit z dobré dopravní dostupnosti. Vůbec nejlepšího výsledku dosahuje v počtu dokončených bytů v přepočtu na 1000 obyvatel. Radnice investuje nadprůměrné finanční prostředky především do oblasti veřejné dopravy a do oblasti sportu.

Zlatý Humpolec se může pochlubit v rámci kraje vysoce nadprůměrným počtem ekonomických subjektů v přepočtu na 1000

obyvatel. Výrazně nadprůměrný je zde rovněž počet firem s více než 250 zaměstnanci v přepočtu k celkovému množství ekonomických subjektů. Počet dobíjecích bodů v přepočtu na 1000 firem je zde v rámci regionu vůbec nejvyšší. Ve městě výrazně stoupá počet obyvatel, což je příslibem pro rozvoj podnikání i do budoucna. Radnice umí čerpat dotace, o čemž svědčí vysoce nadprůměrný podíl dotací na celkových příjmech. Finance směřují nadprůměrně zejména do oblasti vzdělávání a do oblasti kultury. Radnice hodně investuje, o čemž svědčí vysoce nadprůměrný podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích města.

Vůbec nejlepšího výsledku v rámci celého Kraje Vysočina dosáhl Humpolec v testu elektronické komunikace, který prostřednictvím fiktivních podnikatelských dotazů ověřuje, jak kvalitně a jak rychle odpovídají místní živnostenské úřady.

Bronzová Třebíč se může pyšnit v rámci celého kraje vůbec nejvyšším počtem firem v přepočtu na 1000 obyvatel. Jejich meziroční změna je navíc vysoce nadprůměrná. Podnikatele jistě potěší relativní dostatek volných pracovních sil. Pokud jde o přístup veřejné správy, je třeba vyzdvihnout vůbec nejlepší hodnocení webových stránek z pohledu podnikatelů, kteří na nich naleznou přehledně vše, co potřebují pro komunikaci s veřejnou správou, a další užitečné informace.

Martina Strnadová

Oskeruše se podařilo zachránit

Při zahájení stavby jihovýchodního obchvatu bude potřeba pokácet několik stromů, které stojí v cestě. V místě napojení stávající cesty na jihovýchodní obchvat měly padnout mladé stromy – jeřáby oskeruše vysazené přibližně před 10 lety.

Jelikož se jedná o raritní dřevinu, kterou ve městě jinde nemáme, a stromy byly shledány jako kvalitní, nabízel se možnost přesadit je někde do města. Vybrat vhodnou lokalitu není úplně jednoduché, protože jsou veřejná prostranství často pod povrchem protkána inženýrskými sítěmi nebo je zde dlouhodobě plánovaná rezerva pro případný stavební záměr. Jako jedna z variant se nabízela květnatá louka u Penny marketu. Vybraná lokalita je vzdáleností v podstatě nejbližší. Výsadba stromů není v konfliktu s květnatou loukou, jelikož jsou stromy umístěny na severním okraji v lince lemující chodník a mo-

hou být útočištěm pro druhy ptáků, které zde mají dostatek potravy. Stromy je možné přesazovat na jaře nebo na podzim. Největším předpokladem úspěchu jsou neporušené kořeny ideálně se zemním balem. Takový strom pak může vážit i přes 100 kg. Při jeho manipulaci se nesmí poškodit žádná část stromu.

Jeřáby oskeruše jsou dlouhověkové stromy, dorůstající se výšky přes 10 metrů. Jejich plody, které vypadají jako malá jablíčka či hruštičky, jsou po dostatečném uzrání opravdovou pochoutkou. Na květnaté louce bude tedy do budoucna možné sbírat popadané zralé plody, a zpestřit si tak vycházku s kočárkem nebo nákup potravin. Přesazení bylo realizováno pod dohledem krajinářské architektky Terezy Axmanové ve spolupráci s Martinem Páralem, technickými službami a společností Abellio.

Jan Oulehla

Autorka vizualizace: Eva Uchytlová

Stavba dětské skupiny začne v květnu

Se stavbou dětské skupiny na Hliništích začne firma Vesas Třebíč co nevidět. Zahájení stavebních prací i bez oficiálně potvrzeného přidělení dotace schválili zastupitelé města.

Stavba dětské skupiny měla začít pouze za daných podmínek: cena nesmí přesáhnout 25 milionů korun a město na ni získá dotaci ve výši ceny za realizaci stavby bez daně. Mezitím byla v zadávacím řízení vybrána firma, která objekt postaví. Je jí společnost Vesas

Třebíč, která nabídla cenu 15,5 milionu korun i s daní. Zadávací řízení počítalo se zahájením prací v únoru, případně březnu 2025 a firma nyní požaduje, aby mohla práce zahájit co nejdříve. Ovšem výsledek žádosti o dotaci, která byla podána v říjnu loňského roku, zatím stále není známý. Podle posledních informací, které město od poskytovatele dotace má, je šance na získání dotace na objekt dětské skupiny na Hliništích vysoká.

Martina Strnadová

Program města pomůže lékařům

Zastupitelstvo města na svém zasedání 29. dubna vyhlásilo program pro poskytování návratných finančních výpomocí – podpora ambulantní lékařské péče. Pro tento účel vyčlenilo jeden milion korun. Cílem je zajištění dostupné a kvalitní ambulantní zdravotní péče. Zastupitele k tomu vedl ce-

lorepublikový problém s nedostatkem určitých ambulantních lékařů, důsledkem čehož jsou přeplněné ordinace, dlouhé čekací doby, zhoršená kvalita péče apod. Cílem programu je především motivovat, získat a podpořit nové a navazující poskytovatele zdravotních služeb, ale případně také podpořit zkvalitně-

ní či rozšíření zdravotní péče poskytované stávajícími zdravotními službami.

Město už v minulosti takto jednorázově pomohlo MUDr. Schreiberové s nákupem digitálního dermatoskopu a MUDr. Doležalovi s přístrojovým vybavením nové plicní ambulance.

Petr Chňoupek

Foto: Michaela Říhová

Magnesii Literu za naučnou literaturu dostala Alena Hadravová

Knihou roku v kategorii naučná literatura jsou Řecké mýty v literární a výtvarné tradici. Rodačka z Velkého Meziříčí Alena Hadravová za monografii obdržela cenu NF IOCB Tech Litera.

Dvousvazková monografie přináší první český překlad dvou středověkých příruček shrnujících antickou mytologii. Doplnují je odborné komentáře opírající se

jak o klasické pilíře antického dědictví, tak o zcela nová zjištění z posledních let. „Kniha uvádí čtenáře do každodenního života antické řecké společnosti a jak autorka trochu s nadsázkou říká, může fungovat zároveň jako průvodce pro dnešního poutníka po Řecku a okolí,“ uvádí zdůvodnění ocenění spolek Litera.

„Literu nevnímám ani tak jako cenu pro

sebe, ale spíš pro antiku, antické tradice, které přežily přes těžké období středověku, renesanci, přes raný novověk se dostaly až k nám a byla bych ráda, kdyby to tak pokračovalo,“ sdělila Alena Hadravová při přebírání ceny během slavnostního vyhlášení, které proběhlo 24. dubna 2025 na Nové scéně Národního divadla v Praze.

Martina Strnadová

Město přispěje na regeneraci památek

Jako každý rok, tak i letos probíhá program ministerstva kultury s názvem Regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Ve Velkém Meziříčí letos ministerstvo podpoří tři akce. Tou první jsou restaurátorské práce v interiéru staré synagogy, druhou pak obnova omítek a krytí na městském opevnění a tou třetí obnova střechy na domě číslo popisné 419.

Starou synagogu město podpoří částkou 65 000 korun a obnovu střechy na domě číslo popisné 419 částkou 220 000 korun. Na městské opevnění se podpora města logicky nevztahuje, protože tady je žadatelem o dotaci samo město.

Ministerstvo kultury přispívá 50 % a město minimálně 10 %.

Petr Chňoupek

Povodeň 1985

Dvě poklidné a malebné řeky, Balinka a Oslava, jež daly jméno našemu městu, před 40 lety ukázaly jeho obyvatelům svoji sílu. V jarní květnový den zaplavily Velké Meziříčí stoletou vodou.

TEXT: MARTINA STRNADOVÁ

FOTO: ARCHIV MUZEA VELKÉ MEZIŘÍČÍ

ARCHIV MARTINY STRNADOVÉ

Velké Meziříčí zažilo velkých povodní víc, třeba v letech 1888, 1891 či 1899, kdy voda ve městě strhla některé mosty a lávky a způsobila veliké škody, další následovala 7. června 1941. Ta z 21. května 1985 zasáhla město stoletou vodou a způsobila obrovské škody, naštěstí jenom na majetku. Lidské životy byly uchráněny. I když mnoho nechybělo a bylo to jinak.

„U nás to mohlo dopadnout tragicky. Voda ve spodních skladech zaplavila prostory a dveře se pod jejím tlakem nedaly otevřít, přitom uvnitř zůstali dva lidé. Dveře jsme proto museli rozbít sekerou,“ tak popisovala situaci v tehdejším sdruženém klubu pracujících (dnes Jupiter club) ředitelka Marie Belatková ve filmu Stoletá voda z roku 1987 od Jiřího Michlíčka a Libora Smejkal.

Předseda Městského národního výboru Velké Meziříčí Antonín

Krejčí vyčíslil celkovou prvotní škodu ve městě na 130 milionů korun a následnou, kterou způsobily výpadky ve výrobě podniků, na 350 milionů korun. Podle kroniky města bylo vytopeno 110 domácností. „U pana Jurka bylo 180 cm vody. Povodeň u něho přežilo pouze jedno prase – v koupelně ve vaně, kde celou dobu stálo na zadních. Přitom kačeny se mu utopily,“ říká ve filmu Stoletá voda Antonín Krejčí. Voda škodila i v Měříně, kde zaplavila 50 domů, významně postihla i Baliny, Uhřínov a další obce.

Z velkomeziříčských podniků ve městě utrpěly největší škody Kablo 45 milionů korun, Alpa 10 milionů, Opravny zemědělských strojů 9 milionů, Obnova 5 milionů a Státní rybářství 4 miliony. Občanům vyplatila pojišťovna asi 4 miliony korun. Oprava chodníků a náměstí po povodni stála 2 300 000 korun.

Že přijde velká voda, vodohospodáři očekávali, několik dnů předtím totiž vydatně pršelo. Upouštěli proto vodu z mostištské přehrady již tři dny před povodní, aby si v nádrži vytvořili rezervu. Dne 21. května v 7:00 ukazoval limnigraf na soutoku Balinky a Oslavy 135 cm vody, v 10:00 už to bylo 162 cm, v 10:50 se ozvala siréna, která ohlašovala situaci ohrožení. Byla zahájena evakuace mateřské školy na Ostrůvku a Balinka začala zaplavovat centrum města. V 11:00 bylo v nejnižší části náměstí 150 cm vody. Ve 12:10 bylo limnigrafu 310 cm a voda na přehradě už přetékala přes přepad. Byla zahájena evakuace škol na Komenského a Sokolovské. Ve 13:00 hladina vody na náměstí kulminovala, v Balince vody ubývalo, ale očekával se nástup Oslavy. Voda z ní měla do města dorazit k večeru. V 19:00 odtékalo z přehrady 130 kubíků vody za vteřinu, pak došlo k poklesu. V Mostišťích bylo vyplaveno 10 domů. Vodohospodáři se celou dobu snažili, aby se proudy obou řek nepotkaly ve stejnou chvíli. Podle toho zadržovali vodu řeky Oslavy v přehradě, co to šlo. Díky tomu se kulminační body obou řek minuly asi o hodinu. Kdyby se tak nestalo, byla by záplava asi o 1,5 metru vyšší, jak uvádějí historické záznamy. Od roku 2014 má Velké Meziříčí protipovodňové zábrany na stoletou vodu.

Foto: Archiv Davida Svobody

Jaké to je být ve stavu beztlíže?

Zeptejte se Davida Svobody

Sedmnáctiletý student velkomeziříčského gymnázia, David Svoboda, se stal na chvíli astronautem. Zažil stav beztlíže, když se koncem března zúčastnil mise Zero-G. Jediné příležitosti, o níž sní miliony lidí po celém světě, ovšem předcházela dlouhá cesta.

Mise Zero-G je součástí národního projektu Česká cesta do vesmíru, který si klade za úkol přispět k budování lidského i ekonomického potenciálu České republiky s cílem podpořit vzdělávání dětí a mládeže v technických oborech a umožnit naší zemi lépe využít možnosti, jež nabízí vesmírné odvětví. Patří sem i snaha vzbudit mezi dětmi a mládeží zájem o kosmické aktivity. Nabídnout jim cestu do stavu beztlíže je jistě tím největším lákadlem.

Šestadvacet studentů ze šesti výběrových škol v republice tak 30. března nastoupilo na palubu speciálně upraveného letounu Airbus A310 francouzské společnosti AirZeroG, aby se společně vypravili mimořádným zážitkům vstříc. Než pro ně nastal ten den D, odvedli kus práce, splnili řadu náročných úkolů. Museli absolvovat šestikolové testování, aby se z původních 861 přihlášených zájemců ve věku 13–18 let vyloupla výsledná šestadvacetilenná skupina, do které se probojoval i David Svoboda. Většinu spojoval stejný zájem – o vesmír, o fyziku a přírodní vědy. „Bylo zajímavé potkat se se skupinou lidí mého věku, s podobnými zájmy, kteří jsou o tisíc levelů výš než já. Třeba jeden kluk má už v osmnácti stipendium na Oxfordu, dělal projekt zaměřený na výzkum nádorů mozku. Bylo super poznat tyhle lidi a obohatit se jimi. Jsou pro mě motivující. To mi dalo asi nejvíc. Těším se, až je zase někdy uvidím,“ uvádí David, který by po gymnáziu nejraději pokračoval ve studiu na VUT.

O možnosti letět se dozvěděl úplnou náhodou v rádiu. „Zaslechl jsem zprávu, zaujala mě a řekl jsem si, že to chci zkusit,“ popsal okamžik, který ho nakopnul na cestu k vysněnému cíli.

„Přihlásil jsem se loni v září. Podmínkou bylo vytvořit video, v němž jsme se měli představit a zvolit si libovolné téma. Vybral jsem si téma uchovávání energie ze solárních panelů ve vodíkových zásobnících,“ přibližuje začátek celého procesu David. V prosinci následovaly kognitivní testy a testy z angličtiny. Ve třetí fázi výběru účastníci prošli fyzickými testy. Po prvním testování z 861 účastníků sedmdesát procent vypadlo, po druhém kole jich zbyla stovka a po třetím padesát. „Padesát nás jelo do Prahy na osobní pohovory, na jejichž základě nás zůstalo 26. Absolvovali jsme kemp v Moravském krasu, kde jsme měli ukázat své týmové dovednosti. Šanci letět pak dostalo všech šestadvacet dětí, třináct holek a třináct kluků, i když nám nejdříve řekli, že nás bude ve finále jen dvacet. Takže to bylo až do konce napínavé,“ podotýká David. Se skupinou kadetů letěly i známé osobnosti – Daniel Stach, Martin „Mikýř“ Mikyska, Karel „Kovy“ Kovář, Vladimír Kořen, Ma-

tyáš Šanda, Jana Plodková, Jan Spratek, Simon Klinga a Yemi. Velitelem posádky byl český astronaut Aleš Svoboda.

Do stavu beztlíže se posádka letadla dostane díky parabolickému letu. „Z Prahy jsme vylétli nad Krkonoše, kde jsme měli vymezený vzdušný prostor pro střídavé stoupání a klesání. Ve spodních

částech paraboly jsme vždy zažili přetížení 1,8 G, kdy jsme museli ležet na podlaze letadla, aby se nám něco nestalo. V oblouku nahore jsme zažili stav beztlíže, který trval 22 sekund. Takových parabol jsme udělali celkem třináct. V dalších třech parabolách jsme si vyzkoušeli i simulaci gravitace jako na Marsu, kdy jsme mohli dělat třeba kliky na jedné ruce, salta, nebo jako na Měsíci, kdy byl opět prostor pro nějaké blbosti. Před letem jsme dostali silný Kinedryl, abychom neztratili důstojnost, ale i přesto bylo šest sáček použito. Já jsem to zvládl bez problémů a kdybych mohl letět znovu, Kinedryl bych si nevzal, protože jsem po něm byl hodně utlumený,“ popisuje David a dodává, že zážitek to pro něj byl neskutečný. Na samém začátku letu přivítání prezidentem České republiky, pak setkání se známými osobnostmi, které také letěly. A prožitek stavu beztlíže! „Bylo to jako plavat ve vodě ale bez vody, kde se snažíte se odrážet, ale není od čeho,“ popisuje David, jak on sám to vnímal a přidává konkrétní zkušenost: „V první mikrogravitaci začali všichni ječet, takže nebylo slyšet vlastního slova. Když nám řekli, že si máme lehnout na zem kvůli přetížení, nikdo to nezaregistroval. Byl to hodně chaos. Stalo se mi, že jsem si v klidu poletoval nahore u stropu a najednou bác.“

David Svoboda využil nabídku, která se nemusí víckrát opakovat, chytil příležitost za pačesy a díky tomu okusil pocity astronautů ve vesmíru. Odnesl si nejen nezapomenutelný zážitek, ale i hlubokou zkušenost. „Jsem strašně rád, že Česko, ač malá země, dokáže dělat tak obrovské věci pro děti. A hlavně bych chtěl vzkázat lidem, ať nejsou líní, ať mají nějakou zálibu, jdou si za ní a nenechají se odradit občasným neúspěchem. Sám vím, jak pro mě bylo těžké udělat první krok, ale dokopal jsem se a teď z toho mám obrovské zisky. I když to třeba napoprvé nevyjde, tak to zkuste znovu a znovu, jednou se to podaří,“ zdůrazňuje David Svoboda.

Martina Strnadová

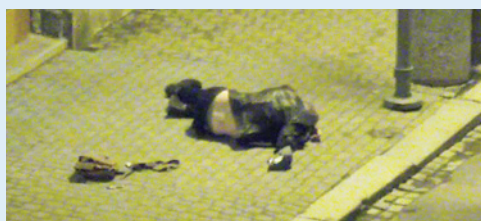
Strážníci informují

11. 4. 2025 v 11:00 hodin pomohli strážníci nastartovat osobní vozidlo na náměstí, které mělo vybitou baterii. Řidička požádala MP o pomoc při této drobné poruše.

17. 4. 2025 v 19:40 hodin strážníci zjistili z MKDS, že se na náměstí nachází muž, který si v rozporu s vyhláškou města o zákazu požívání alkoholických nápojů otevřel lahev piva. Strážníci jej vyzvali, aby se prokázal. Muž se strážníky odmítl spolupracovat při všech prováděných úkonech. Strážníci přistoupili k předvedení osoby na Policii ČR. Podezření z přestupku bude oznámeno příslušnému správnímu orgánu vzhledem k tomu, že muž se dopouští totožného protiprávního jednání opakovaně.

19. 4. 2025 v 01:14 hodin zjistili strážníci z MKDS, že na náměstí před Obecníkem leží muž. Osoba se následně zvedla a vešla do baru, který se nachází v budově. Strážníci později projížděli kolem Obecníku, kde spatřili osobu, která vyváděla z budovy podnapilého muže. Jednalo se o muže, kterého na MKDS viděli. Po kontrole totožnosti obou mužů byla u podnapilého muže provedena orientační dechová zkouška na přítomnost alkoholu v dechu s výsledkem převyšujícím 3 promile alkoholu v dechu. Jednalo se o pětaticetiletého muže z obce Vídeň. Ten, který jej vyváděl z baru, strážníkům uvedl, že dotyčný byl již z baru vykázan Policií ČR, neboť byl silně podnapilý a obtěžoval přítomné hosty. Strážníci po dohodě s Policií ČR muže poučili a vyzvali jej, aby odešel do místa bydliště. Muž výzvě vyhověl.

Městská policie Velké Meziříčí

Hledají se fotbalové hvězdy

FC Velké Meziříčí hledá nové nadějné fotbalisty, nové fotbalové hvězdy. Nábor se letos týká dětí ročníku 2019. Přijít můžete 29. května od 16 hodin na stadion U Tržiště.

red

Tenisový oddíl nabírá děti do týmu

Tenisový oddíl Spartak Velké Meziříčí a Pavel Zacha za dětský tenis a Spolek Kamevéda, z.s., zvou rodiče sportujících dětí na přednášku a následující debatu s rodiči s názvem:

Výchova a rozvoj sportujících dětí v rámci rodiny.

Přednáška se uskuteční dne 15. května 2025 ve VIP salónku Jupiter klubu ve 2. patře od 18 hodin. Vstup zdarma.

Předpokládaná doba přednášky je 35 minut, debata 30 minut.

Zváni jsou rodiče malých tenistů a také mnoha dalších sportů. Věříme, že zazní využitelné a pravděpodobně i překvapivé informace o zákonitostech efektivní výchovy a sportovního rozvoje dětí.

REZERVACE s uvedením počtu účastníků: pazacha@email.cz.

red

Společenská oznámení

Chťel bych touto cestou poděkovat neznámé ženě, která mě v pondělí 31. března 2025 ráno zachránila. Rád bych jí poděkoval osobně. Byl bych rád, kdyby se ozvala. A také chci poděkovat záchranářům a personálu třebešické nemocnice.

František Javůrek, Příkopy, Velké Meziříčí

Hokejová sezóna je za námi

A díky našemu áčku se i v té příští můžeme těšit, že u nás uvidíme kvalitní soupeře a kvalitní hokej. Ale nejen díky nim...

Stačí párkrát vyjet na stadiony soupeřů a najednou nám dojde, že není všude samozřejmostí, že ke zraněnému hráči vždy pohotově přiskočí zdravotník a ochotně mu poskytne pomoc. Že nesedí všude téměř vždy bezchybná čas-

míra s hudebním doprovodem a profíci, kteří nás seznámí se sestavou domácích i soupeře a kvalitně komentují důležité momenty zápasu.

A tohle všechno – kromě trenérů, kteří mimo herních dovedností učí hráče i ohleduplnosti k soupeři, což také není všem trenérům vlastní – dělá ten náš velkomeziříčský hokej tým, čím je. A pak mi jako fanouškovi vůbec nevadí, že se nedržíme vždy na předních příčkách...

dm

V červnu do Mitrova na oslavu pětadesátin

Domov pro seniory Mitrov zve na oslavy 65 let od založení. Akce se uskuteční 21. června 2025 od 14:00. Těšit se můžete na vystoupení klientů. Program pro děti, výstavu výrobků, komentované prohlídky domova, Kavárnu Pohodička, hudební vystoupení kapely Jásalky, bohaté občerstvení a spoustu dalšího.

red

Město má dvě nové ulice

Zastupitelé města schválili návrh letopisecké komise, která pojmenovala dvě nové ulice v rezidenční lokalitě na Hlinišťích. Komise se rozhodla držet historických názvů tratí, jedna z ulic tak ponese název Nad Rybníčky a druhá Filovec.

pch

V Bíteši je nový praktik. Přijímá i pacienty z Meziříčí

Poliklinika Velká Bíteš od 1. dubna zahajuje provoz ambulance praktického lékaře pro dospělé. Tento lékař bude registrovat děti, mladistvé a dospělé osoby od věku 14 let.

Kapacita registrovaných klientů je rezervována výhradně pro občany města Velká

Bíteš a jejích příslušných místních částí, popřípadě dalších obcí ve vzdálenosti do 20 km, jež v současné době nemají svého registrujícího praktického lékaře. Více informací k samotné registraci možno získat na internetových stránkách Polikliniky Velká Bíteš.

red

Květnový trh se blíží

Město Velké Meziříčí pořádá ve středu 14. května 2025 tradiční květnový trh, na který jste tímto všichni srdečně zváni. Těšit se můžete na spoustu čerstvé zeleniny a ovoce, sladké i slané pochutiny, výrobky ze dřeva, stánky s rostlinami a různými řemeslnými výrobky. Náměstí bude po celý den uzavřeno pro vjezd vozidel, s výjimkou zásobování. V tento den bude zároveň probíhat „kytičková“ sbírka Ligy proti rakovině, do které má každá možnost přispět.

red

Technologie pro MAS (CLLD)

MAS MOST Vysočiny vyhlašuje výzvu k předkládání projektových záměrů z operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost s názvem **2. výzva MAS MOST Vysočiny – OP TAK – TECHNOLOGIE NA ÚZEMÍ MAS MOST VYSOČINY** vazba na výzvu ŘO OP TAK „TECHNOLOGIE PRO MAS (CLLD) – VÝZVA I.“ a číslem v MS21+ „01_23_026“.

Vyhlášení výzvy: 16. 4. 2025, 12:00

Zahájení příjmu Projektových záměrů na MAS: 2. 5. 2025, od 8:00

Ukončení příjmu Projektových záměrů na MAS: 23. 5. 2025, do 12:00

Alokace výzvy MAS (CZV): 2 906 225,25 Kč

Veškeré informace k výzvě jsou zveřejněny na webových stránkách MAS MOST Vysočiny: www.masmost.cz/op-tak/2-vyzva-op-tak

Spolufinancováno
Evropskou unií

OPERAČNÍ PROGRAM
TECHNOLOGIE A APLIKACE
PRO KONKURENCESCHOPNOST

Zprávy od hasičů

Požár zpozorovaný z letadla

Ve čtvrtek 3. dubna 2025 před čtrnáctou hodinou zasahovala jednotka profesionálních hasičů ze stanice ve Velkém Meziříčí společně s jednotkami dobrovolných hasičů z Dolních Heřmanic, Velkého Meziříčí a Tasova u požáru lesa v Dolních Heřmanicích. Požár nahlásil pilot letadla. Hasiči požár zlikvidovali během tří hodin.

Nehoda vojáčku

V pátek 11. dubna 2025 po desáté hodině zasahovala jednotka profesionálních hasičů ze stanice ve Velkém Meziříčí u dopravní nehody armádního speciálu na 134. km dálnice D1 ve směru na Brno. Hasiči poskytli zraněným vojákům předlékařskou pomoc. Místo události kompletně zajistili.

Požár lesa

Ve středu 16. dubna 2025 před čtrnáctou hodinou zasahovala jednotka profesionálních hasičů ze stanice ve Velkém Meziříčí společně s jednotkami dobrovolných hasičů z Křižanova, Velkého Meziříčí a Dobré Vody u požáru lesa v Dobré Vodě. Hasiči požár zlikvidovali během dvou hodin.

npor. Jiří Doležal
velitel stanice Velké Meziříčí

Vlasta Švejsová bude vystavovat v Kovomatu

Oblíbená česká malířka, ilustrátorka, grafička a karikaturistka Vlasta Švejsová vystaví své obrazy a litografie ve Velkém Meziříčí. Výstava proběhne v Kavárně a bistro Kovomat (Kostelní 1900/1) od 9. května do 9. června. Vernisáž se uskuteční v pátek **9. 5. v 18:00**. V rámci výstavy proběhne v pondělí 26. května v 9 hodin v prostoru kavárny beseda s malířkou.

red

V Husově domě bude beseda o holocaustu

Ann Altman se narodila v roce 1947 v Bristolu. Její máma Edith pocházela ze Znojma z pivovarnické rodiny Wotzilkových. Otec Štěpán Körner pocházel z Ostravy. Příbuzní z obou stran žili v Třebíči, Brně, Žarošicích, Velkém Meziříčí a Vídni. Zatímco rodiče Ann z Československa uprchli, všichni čtyři její prarodiče během holocaustu zahynuli.

Diskuze pro veřejnost o židovských kořenech Ann Altman, dopadu holocaustu na její rodinu a jejím vlastním zajímavém životě proběhne v angličtině s možností překladu. Program bude moderovat historička Táňa Klementová.

red

20. května 2025 v 18:00, Husův dům, U Světlé 24
Mé moravské rodinné dědictví
 Diskuze s Dr. Ann M. Altman Ph.D.

Kniha o Františku Podstatzkém je znovu v prodeji

František Podstatzky-Lichtenstein své vzpomínky na dětství prožité na zámku ve Velkém Meziříčí, život v exilu a návrat zpět domů svěřil osvědčenému vypravěči šlechtických příběhů, novináři a fotografovi Vladimíru Votýpkovi.

Knihu si můžete zakoupit za částku 170 Kč v sídle nadačního fondu na adrese Malá stránka 318/1 ve Velkém Meziříčí v pracovní dny od 8:00 do 12:00. (v advokátní kanceláři Mgr. Sklenářové) a dále v advokátní kanceláři JUDr. Pavlase na Náměstí 24/22 ve Velkém Meziříčí.

Dále bude k dostání na akcích pořádaných nadačním fondem či pod jeho záštitou.

NFPL

15. 8. 2025 od 17:00

tradiční letní koncert při příležitosti konání netínské pouti, kostel Nanebevzetí Panny Marie v Netíně

24. 8. 2025 od 18:00

Velkomeziříčské kulturní léto 2025 – Praga Camerata Quintet Hudba, která pomáhá, náměstí ve Velkém Meziříčí

9. 11. 2025 od 17:00

Benefiční koncert pro život a naději, Kulturní dům v Novém Městě na Moravě

22. 11. 2025 od 17:00

Koncert Společně pro dobrou věc, Kulturní dům ve Velké Bíteši

7. 12. 2025 od 17:30

tradiční Adventní koncert, kostel Nanebevzetí Panny Marie v Netíně

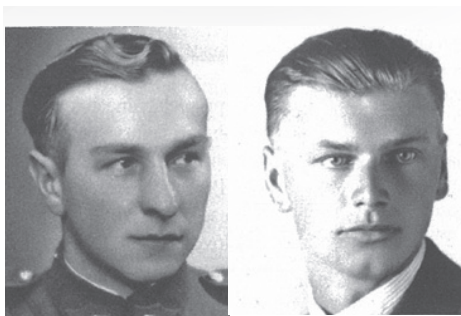

Foto: Poručík Miloslav Skrbek a četař Josef Skalka

Dva kluci a jedna dáma

Ten příběh začal před osmdesáti lety. Tehdy, poslední den války, 9. května 1945, padli za svou vlast u obce Záseka dva stateční mladí muži, velitel partyzánské skupiny TAU, poručík Miloslav Skrbek a jeho kamarád, četař Josef Skalka. Nenápadné místo u cesty dodnes připomíná pískovcový pomník s mečem, dvouocasým lvem, trnovou korunou a jmény obou hrdinů.

Památník míjel každý den cestou do práce paní Antonie Svobodová z blízké obce

Zahradiště. Že je to dáma plná odhodlání a energie, se ukázalo záhy. Řekla si, že tady přece „kluci“ nemohou zůstat sami a zapomenuti, a vrhla se obětavě do péče o pomník a jeho okolí, i když s žádným z odbojářů nebyla nijak spřízněná. O Josefu Skalkovi získala alespoň nějaké informace, ale odkud se tady vzal Miloslav Skrbek, nebylo možné nikde dohledat.

Přišla doba covidu, kdy se čas zastavil, a mnoho z nás se věnovalo své rodin-

né historii a pátralo v pozůstalosti svých dědečků. Shodou šťastných náhod se tak protнула naše cesta s rodinou paní Svobodové. Za Miloslava Skrbka, který pocházel ze vzdáleného Podkrkonoší, a všechny jeho příbuzné, paní Antonii Svobodové, jejímu manželovi, dcerám a vnukům srdečné děkuji. A jsem si jistá, že tak jako každé jaro, u pomníku u cesty opět rozkvetou krásné květiny. Vždy dvě, aby se kluci nehádali.

Lucie Musilová, Praha

Vypěstujte dýně

Připravte se na **říjnové dýňobraní**. Zasadte sazeničky, pohnojte, zalévejte a koukejte, jak rostou. Nejtěžší vypěstovaná dýně dostála celých 178 kg, což je váha dospělého medvěda hnědého. Svého vlastního „medvěda“ si můžete na zahradě vypěstovat i vy, zúčastněte se a vyhraďte! Součástí akce by měla být dražiada, večerní dýňová stezka, vyřezávání dýní a freestyle show Jakuba Hejla.

red

Budeme si číst

Dne 16. května od 16:00 se můžete účastnit akce **Čas na čtení**, která se uskuteční ve Velkém Meziříčí a nabídne zajímavé čtenářské osobnosti. Jedná se již o čtvrtý ročník akce.

Dne 23. května od 17:00 se v Oslavici koná akce **Oslavické čtení** pro děti i rodiče. Organizátoři akce slibují známé osobnosti jako čtenáře.

Podrobnosti naleznete v našem webovém kalendáři akcí. **red**

Meziříčský uličník

aneb zajímavé domy v našem městě

Přehled domů by se slušelo začít číslem jedna, ale my tentokrát začneme trochu jinak. V minulosti bylo město obeháno hradbami a vstupovalo se do něj branami. Co bylo před hradbami, bylo předměstí. Dodnes se nám dochovala Dolní brána nad soutokem řek, které daly městu jméno, a tak začneme u ní, konkrétně vpravo od ní.

ULICE KOMENSKÉHO

V minulosti byla nazývána Panská, protože v ní stály honosné „panské“ domy, nebo Špitální podle městského špitálu č. 123. Počítal se k ní i dům č. 1 před branou a dům č. 2, který stojí jednou částí před branou a druhou uvnitř města.

Dolní brána. Souvislý dochovaný úsek městského opevnění se skládá z renesanční kulisové brány se segmentově zaklenu-tým průjezdem a navazující silné hradební zdi zakončené půlkruhovou baštou z lomového kamene. Tato poslední dochovaná městská brána je památkově chráněná.

Dům č. 1 sice ležel před branou, ale byl počítán k vnitřnímu městu. V 19. století patřil obuvníkovi Václavu Pohlovi (Pólovi). Kromě jeho rodiny zde žili ještě učni, případně další zaměstnanci. Po smrti své manželky Marie se Pohl oženil se sousedkou Annou, vdovou po Jakubu Eichlerovi z č. 2 b. Spolu s nimi tak v domku žily tři dcery a dva synové Anny z prvního manželství. Jedním z nich byl Karel Eichler (*13. 1. 1845). Dcera Anna se provdala za obuvnického tovaryše Jana Suka a později zdědila dům, kde její muž pokračoval v obuvnickém řemesle.

V roce 1909 dům koupil Rudolf Dočkal, který pracoval jako účetní v knihkupectví u Šašků. Jeho tchyně Anna Žďárská zde provozovala obchod s potravinami. Později (1921) si Rudolf Dočkal zřídil obchod s papírenským zbožím a knihkupectví. Dočkal byl ve své době známou osobou, v letech 1946–1948 vydal šest dílů historického Ku-kátka velkomeziříčského.

Část domu č. 2 a dům č. 38.
Foto Marie Ripperová

Vpravo dům č. 127 se vchodem do Příbylový cukrárny
(foto SOKA ZR, pob. Velké Meziříčí)

Dům č. 1 a část domu č. 2 (foto archiv Muzea Velké Meziříčí)

Dům č. 2 patřil původně městu. Byl z něj přístup na ochoz brány a také zde byla fortna – branka pro pěší. Protože se terén v průběhu let postupně zvyšoval, má brána údajně v hloubce 1,5 m kamenný práh. Přibližně ve stejné hloubce začínala také fortna, která by dnes měla být ve sklepě domu. V 18. století město už dům nepotřebovalo, a tak jej v roce 1754 prodalo Vojtěchu Italimu. Vedlejší dům s původním číslem 3 koupil od města jako spáleniště v roce 1752 Tomáš Eichler. V roce 1832 majitelé domu č. 2 Ondřej a Kateřina Va-

leriovi přikoupili dům č. 3 a spojili v jeden. Po přečíslování měl pouze číslo 2. V roce 1844 stejní majitelé původní číslo 3 prodali, takže měl dům zase dva majitele. Části byly označeny čísly 2a a 2 b. Pro oba domy zůstal společný vchod s průjezdem, dvůr a pěšina k řece Balince.

Dům č. 2a (nyní 2) vlastnil od roku 1865 Antonín Střecha, soukeník u Kalabů. Po jeho smrti dům zdědila manželka Eva, která zde provozovala obchod s potravinami. Kromě nich byly v domě ještě další byty. V roce 1879 se přiznal klempířský mistr

Alois Jiráček. Jeho manželka Eva, roz. Střechová pokračovala v obchodu s potravinami. Bydlel zde také hřebenářský mistr Richard Tesař s manželkou a pomocníkem. V roce 1921 zde měl byt i provozovnu holičský mistr Evžen Zapletal, s kterým jako holičský pomocník pracoval bratr a učedníkem byl synovec. Manželka Blažena si vydělávala jako švadlena.

Roku 1921 dům koupil obchodník s kůží Karel Marek s manželkou Anežkou. Vyrůstal zde jejich syn Jiří, akademický sochař (*16. 1. 1914), který zde žil až do roku 1948. Dům č. 2 b (nyní 38) patřil od roku 1844 obchodníkovi s potravinami Jakubu Eichlerovi. Po jeho smrti se manželka Anna znovu vdala a s dětmi se odstěhovala do domu svého nového manžela. Dům koupil roku 1866 František Klusáček, který pokračoval v obchodu s potravinami. V roce 1880 i 1890 je ve sčítacím operátu uveden jako písař. Jeho manželka Albína měla nálev kořalky.

Dalším majitelem (1907) byl Ferdinand Šlapal, který si v domě otevřel pekařství. Kromě manželky s ním bydlel i učeň.

V roce 1932 byla zrušena domovní čísla s označením písmeny. Číslo „a“ zůstalo původní číslo, dalším bylo přiděleno číslo nové. Dům č. 2 b dostal číslo 38, kterým byla původně označena Horní brána.

Dům č. 125 v ulici U Bašty. Foto Marie Ripperové

ULICE U BAŠTY

Hradby se od Dolní brány stáčely podle toku řeky Oslavy. Pokud sloužily k obraně města, nemohlo u nich stát nic, co by překáželo. S rozšířením používání střelného prachu ztrácely hradby svoji obrannou funkci. Důležitá zůstala brána, která uzavírala průchod. V 18. století už obec povolovala přistavět k hradbě budovy. Tak vznikly i domky v dnešní ulici U Bašty.

V roce 1752 zaplatil Mikuláš Maloušek 4 zlaté za povolení, aby si v baště u Dolní brány mohl zřídit příbytek. **Byl to dům č. 124**, kde se vystřídala řada majitelů. Při poslední přestavbě zde kromě bydlení vznikla i lékařská ordinace.

Vedlejší **domek č. 125** vystavěli v roce 1770 na volném obecním místě Křištof a Josef Eichlerovi. Tento domek zůstal přízemní. Po řadě majitelů ho roku 1872 koupila Rozalie Janštová. V roce 1912 se přizpůsobil Albín Janda, malíř a pozlacovač.

Podobným způsobem vznikl také **dům č. 126**. V roce 1831 majitel Jiří Weininger přikoupil sousední **dům č. 127**. Ten dosud patřil obci a byl používán jako mýtní domek. Domy však měly i později různé majitele. Dům č. 127 koupili v roce 1879 Emanuel a Marie Skalkovi. Marie Skalková koupila roku 1886 i dům č. 126. Od té doby jsou oba domy spojeny.

V roce 1930 si v domě pronajatém od Anny Skalkové zřídil Karel Příbyl cukrárnu. Po jeho smrti v roce 1936 pokračovala v této činnosti manželka Marie. V roce 1957 byl v místě bývalé cukrárny zřízen průchod pro pěší, aby nemuseli chodit branou, kde byl v té době hustý provoz.

Marie Ripperová

RUDOLF DOČKAL

* 11. 4. 1876 Velké Meziříčí

† 31. 3. 1960 Velké Meziříčí

Narodil se na Horním Městě, v roce 1909 koupil domek před Dolní branou č. 1. Pracoval jako notářský úředník a také v tiskárně a knihkupectví u Šašků. V roce 1921 se osamostatnil a zřídil si papírnický obchod a knihkupectví.

Zajímal se o historii. V letech 1946-1948 vydal šest svazků „Kukátka“, kde zveřejnil různorodý vlastivědný materiál a lidové pověsti, ale také svoje vlastní vzpomínky na život ve městě a básně.

ThDr. KAREL EICHLER

* 13. 1. 1845 Velké Meziříčí

† 27. 4. 1918 Brno

Roku 1870 byl vysvěcen na kněze. V letech 1872-1874 studoval v Římě a získal titul doktora teologie. V letech 1874-1880 byl profesorem církevních dějin a kanonického práva na bohosloveckém ústavu v Brně. Od roku 1880 do 1892 působil na faře ve Veverské Bítýšce, kde napsal většinu svých děl. Pak byl katechetou měšťanských škol v Brně až do odchodu na odpočinek v roce 1910.

Ve svém díle se věnoval především místopisu a hudební vědě. Napsal množství článků do časopisů.

Je autorem kancionálu Cesta k věčné spáse, sbírka modliteb a duchovních písní pro diecézi Brněnskou (1907), dále napsal Paměti panství veverského, Poutní místa a milostivé obrazy na Moravě a v rakouském Slezsku (1888). Napsal také Dějiny Velkého Meziříčí, ale rukopis se po jeho smrti ztratil.

akad. sochař JIŘÍ MAREK

* 16. 1. 1914 Velké Meziříčí

† 16. 2. 1993 Brno

Absolvoval sochařsko-kamenickou školu v Hořicích a v letech 1934-1938 vystudoval akademii výtvarných umění v Praze, kde byl žákem prof. B. Kafky.

Působil převážně v Brně. Jeho dílo je tematicky velmi široké – od sakrálních témat (Křížová cesta na Petrově) až po budovatelské plastiky. Oblíbeným tématem je také divadlo (Liška Bystrouška, Mím). V roce 1987 mu byl udělen titul zasloužilý umělec. Ve Velkém Meziříčí je autorem např. portálu hlavního vchodu do kostela sv. Mikuláše nebo dřevorezby Snímání z kříže v předsíni kostela. Vytvořil i pomníky padlým či pamětní desky rodáků.

Den Země Baliny
Foto: Petr Chřoupek

Košť pálenek
Foto: Petr Chřoupek

Stavění máje v Olší nad Oslavou
Foto: Petr Chřoupek

Velikonoce na Modrém statku v Měříně
Foto: Martina Strnadová

Otevírání silnic
Foto: Petr Chřoupek

Pout' Mostišť
Foto: Petr Chřoupek

Slunko, Sluníčko
Foto: Petr Chřoupek

Vernisáž Máte čas?
Foto: Tina Kárníková

Poetika

Foto: Tina Kárníková

Fajťfest v centru

Aleš Mlýnek Chytrka

Hudba z Harryho Pottera při svíčkách

Foto: Martina Strnadová

Společně pro dobrou věc

Foto: Tina Kárníková

Opravná duší

Foto: Petr Chřoupek

Otec v šestinedělí

Foto: Petr Chřoupek

Tomáš Klus

Foto: Tina Kárníková

Vedlejší účinky

Foto: Tina Kárníková

Naše jaro

Duben jako jeden z měsíců jara přinesl i nám do života nejen zeleň, ale i radostné očekávání. V jeho průběhu jsme oslavili významné svátky našeho roku – Velikonoce. Tyto svátky mají i pro nás každoročně 2 části: náboženskou, která připomíná smrt a zmrtvýchvstání Ježíše Krista, a lidovou, která se svou pondělní pomlázkou navazuje na zvyky našich předků. Obě tyto části jsme v našem DPS prožívali s různou intenzitou, každý podle svého rozhodnutí. Náboženskou část organizují kněží, lidovou dodržují především venkované. I my jsme barvili vajíčka a chystali mašle na pomlázky. Mezi námi určitě nebyl nikdo, kdo by se na Velikonoce nepřipravoval. Čas po Velikonocích nám ubíhal velice rychle. Náš věkový průměr 70-80 let nás překvapuje i tím, že nám čas plyne rychleji než dřív.

24. dubna jsme měli společenskou akci – setkání se zpěvákem panem Václavem Ševčíkem z bývalého dua Eva a Vašek. Nová skupina se jmenuje Čtveráci, a tvoří ji dva Václavové, pan Ševčík a pan Sitta. Oba jsou z Hané a lidové písně v jejich podání a s jejich harmonikami nám přinesly radost a možnost společně si zazpívat. S nimi nám zpívala také další členka Čtveráků, paní Jaroslava Franková.

Děkujeme vedení Sociálních služeb Velké Meziříčí a zaměstnancům DPS za to, že se o nás starají i v kultuře. Zvláštní poděkování patří paní Zdence Švejdové, která vystoupení skupiny Čtveráci u nás zorganizovala.

Klienti DPS

Foto: SŠŘS Brno-Bosonohy

Radek Kolouch je juniorským tesařským mistrem ČR

Radek Kolouch z Frankova Zhořce, žák druhého ročníku SŠŘS Brno-Bosonohy, získal mistrovský titul v oboru tesař. Zvítězil na mistrovství České republiky, které se konalo koncem března na brněnském výstavišti. Své dovednosti zde poměřili žáci oborů klempíř, pokrývač, tesař, kominík, čalouník, zedník a mechanik plynových zařízení.

Soutěž vyhlásil Cech klempířů, pokrývačů a tesařů ČR. Žáci v ní museli předvést své teoretické znalosti i praktické dovednosti a řemeslnou zručnost. Porota nejvýše ohodnotila výkon Radka Koloucha, který krom zlaté medaile a mistrovského titulu obdržel i nominaci na zlatou plaketu v projektu České ručičky zaměřeném na popularizaci učňovského školství. **Martina Strnadová**

HLEDÁME REDAKTORA

Baví vás fotografovat akce, psát články, spravovat weby a sociální sítě, dělat grafiku, stříhat videa? Pojďte s námi tvořit Velkomeziříčsko!

Termín nástupu je 1. 7. 2025.

Bližší informace podá Pavel Stupka, tel. 566 781 030.

VÍCE INFORMACÍ POD QR KÓDEM

Čarodějnice na Fajt'áku

Loutkové divadlo v březnu zakončilo svoji 74. sezónu

V období od září do března loutkoherecký soubor odehrál celkem 17 představení s marionetami i javajkami. Téměř všechna představení byla okamžitě vyprodaná, proto jsme přidávali další. Celkem nás za sezónu navštívilo 1886 diváků, což je opět nárůst oproti minulému roku.

Všechna představení pro vás připravil loutkoherecký soubor LoutkyVM, který je již několikátou sezónu ve stejném složení: Vladimír Mikysek (zvuk, světla) je 58 let členem souboru, Aleš Pól (opona) 57 let členem, Marie Doležalová (mluví Kašpárka) 38 let, Martina Bradáčová (mluví, vodí) 35 let, Lucie Pantůčková (vodí Kašpárka) 32 let, Kateřina Maloušková (principálka) 32 let, Radka Jiříčková (nápověda) 27 let, Lenka Maloušková (vodí, zástupkyně principálky) 24 let, Lucie Augustová (vodí, mluví) 22 let, Radim Svoboda (mluví) 20 let,

Pavla Kravalová (mluví, vodí) a Josef Marek (mluví) 14 let, Jan Kratochvíl (mluví, vodí) 13 let, Jakub Sedlák (mluví, vodí) 11 let, Zdeňka Maloušková (mluví), Pavel Pařízek (mluví), Jan Smrčka (mluví, vodí) a Filip Bajer (vodí) 9 let a Zdeňka Smrčková (mluví, vodí) 4 roky.

Všem členům patří velký dík za to, že tráví svůj volný čas prací pro děti bez jakýchkoliv finančních nároků. Já jim moc děkuji za jejich ochotu, obětavost, někdy i trpělivost a vytrvalost. Děkuji také Jupiter klubu za podporu a jmenovitě Haně Svobodové a Zuzaně Herodesové za veškerou pomoc.

A vám všem divákům patří velký dík za vaši podporu a věrnost loutkovému divadlu. Budeme se na vás těšit s pohádkami zase na podzim na začátku nové loutkové sezóny.

**Za LoutkyVM principálka
Kateřina Maloušková**

Vzpomínáme

22. května vzpomínáme na **Jaroslava Malcovou**. I když už není mezi námi, její přítomnost cítíme v každé vzpomínce. „*Nezemřel, kdo žil v srdcích těch, které opustil.*“ – Marcus Tullius Cicero
S láskou a vděčností nikdy nezapomeneme rodina Malcova, manžel Vojtěch a děti.

*Kdyby se dalo zavolat do nebe a říct, jak smutno je bez tebe.
Kdyby se dal vrátit čas, pohladit, obejmout a slyšet tvůj hlas a setkat se s tebou zas...
„CHYBÍŠ NÁM“*

Dne 16. března 2025 to bylo 13 let, co nás navždy opustil náš milovaný manžel, tatínek, dědeček a pradědeček pan **Jiří Chrást** z Křižanova.
S láskou vzpomínají manželka Zdeňka a děti Zdeňka, Jiří, Petra a Honzík s rodinami.
Kdo jste ho znali a měli rádi, vzpomeňte s námi.

Dne 3. 5. 2025 si připomeneme další smutné výročí úmrtí pana **Jiřího Pařízka** ze Lhotek.
Stále vzpomínáme, manželka a děti s rodinami.

Čas plyne, ale bolest v srdci zůstává.
Dne 17. dubna 2025 uplynulo 7 roků, kdy nás opustil pan **Josef Benda** z Černé.
S láskou vzpomínají manželka a synové s rodinami

*Prázdná jsou místa,
kde zazníval Tvůj hlas,
však vzpomínka na Tebe
zůstane v nás.*

Ve čtvrtek 1. května 2025 jsme si připomněli 23. výročí, kdy zemřel náš bratr, pan **Jožka Bradáč** z Mostiště.

Vzpomínají sestra Helena a Ludmila s rodinami.

Děkujeme za tichou vzpomínku.

Kdo v srdci žije, neumírá.

Dne 17. 5. 2025 by se dožil 65 let pan **Pavel Slabý**.

Dne 28. 3. 2025 tomu bylo již 10 let, co nás navždy opustil.

Kdo jste ho znali, vzpomeňte s námi.

Vzpomíná rodina

Kdo jste ji znali a měli rádi, věnujte jí spolu s námi tichou vzpomínku.

Dne 31. května 2025 vzpomeneme 2.

výročí, kdy nás navždy opustila paní **Pavla Doležalová**.

S láskou a úctou vzpomínají manžel a děti s rodinami.

Kdo jste měl rád **Pavla Stockingera**, vzpomeňte s námi - dne 3. května by oslavil své 70. narozeniny, s láskou dcery Tereza a Veronika, bratři Josef a Jiří.

Odešli z našich řad

Božena Nováčková, Velké Meziříčí, nedožitých 86 let, 30. 3. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast a projevené kondolence při posledním rozloučení dne 4. 4. 2025 s paní Boženou Nováčkovou z Velkého Meziříčí.

Zarmoucená rodina

Marie Chalupová, Křižanov, 87 let, 3. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast a projevené kondolence při posledním rozloučení dne 12. 4. 2025 s paní Marií Chalupovou z Křižanova.

Zarmoucená rodina

Irena Karasová, Velké Meziříčí, 76 let, 5. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast a projevené kondolence při posledním rozloučení dne 11. 4. 2025 s paní Irenou Karasovou z Velkého Meziříčí.

Zarmoucená rodina

Milan Novotný, Velké Meziříčí, 67 let, 6. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast a projevené kondolence při posledním rozloučení dne 14. 4. 2025 s panem Milanem Novotným z Velkého Meziříčí.

Zarmoucená rodina

František Šváb, Velké Meziříčí, 77 let, 10. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast a projevené kondolence při posledním rozloučení dne 16. 4. 2025 s panem Františkem Švábem z Velkého Meziříčí.

Zarmoucená rodina

Miloš Tomek, Budišov, 80 let, 10. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast a projevené kondolence při posledním rozloučení dne 16. 4. 2025 s panem Milošem Tomkem ze Studenic u Budišova.

Zarmoucená rodina

Jaromír Cejpek, Měřín, 80 let, 11. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast a projevené kondolence při posledním rozloučení dne 16. 4. 2025 s panem Jaromírem Cejkem z Měřína.

Zarmoucená rodina

Miloš Slezák, Velké Meziříčí, nedožitých 81 let, 13. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast a projevené kondolence při posledním rozloučení dne 23. 4. 2025 s panem Milošem Slezákem z Velkého Meziříčí.

Zarmoucená rodina

Stanislav Nováček, Velké Meziříčí, 76 let,
11. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům
a známým za účast a projevené kondolence při
posledním rozloučení dne 23. 4. 2025 s panem
Stanislavem Nováčkem z Velkého Meziříčí.
S láskou a vděčností celá rodina

Olga Voborná, Chýnov, 48 let, 11. 4. 2025
S láskou vzpomíná rodina

Marie Dostálová, Lavičky, 88 let, 15. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast
a projevené kondolence při posledním rozloučení dne
23. 4. 2025 s paní Marií Dostálovou z Laviček.
Zarmoucená rodina

Zdeněk Kocourek, Mostiště, 75 let, 17. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast
a projevené kondolence při posledním rozloučení dne
28. 4. 2025 s panem Zdeňkem Kocourkem z Mostiště.
Zarmoucená rodina

Josef Nekvapil, Velké Meziříčí, nedožitých 87 let, 18. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast
a projevené kondolence při posledním rozloučení dne
28. 4. 2025 s panem Josefem Nekvapilem z Velkého Meziříčí.
Vnuk Jakub s rodinou

František Novák, Křižanov, 85 let, 18. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast
a projevené kondolence při posledním rozloučení dne
28. 4. 2025 s panem Františkem Novákem z Křižanova.
Zarmoucená rodina

Anežka Kružíková, Velké Meziříčí, nedožitých 81 let, 17. 4. 2025
Za tichou vzpomínku děkuje zarmoucená rodina

František Vaverka, Velké Meziříčí, nedožitých 89 let, 19. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast
a projevené kondolence při posledním rozloučení dne
26. 4. 2025 s panem Františkem Vaverkou z Velkého Meziříčí.
Zarmoucená rodina

Jiřina Nožičková, Měřín, 84 let, 22. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast
a projevené kondolence při posledním rozloučení dne
25. 4. 2025 s paní Jiřinou Nožičkovou z Měřína.
Zarmoucená rodina

Miloš Homola, Velké Meziříčí, nedožitých 65 let,
22. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům
a známým za účast a projevené kondolence při
posledním rozloučení dne 29. 4. 2025 s panem
Milošem Homolou z Velkého Meziříčí.
Zarmoucená rodina

Karel Komárek, Dolní Bory, nedožitých 75 let, 23. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast
a projevené kondolence při posledním rozloučení dne
2. 5. 2025 s panem Karlem Komárkem z Dolních Borů.
Zarmoucená rodina

Zdeňka Příhodová, Velké Meziříčí, 92 let, 26. 4. 2025
Děkujeme všem příbuzným, přátelům a známým za účast
a projevené kondolence při posledním rozloučení dne
2. 5. 2025 s paní Zdeňkou Příhodovou z Velkého Meziříčí.
Zarmoucená rodina

Inzerce

Přijímáme objednávky na 20 týd. kuřice na srpen, nesou. Dále
prodáváme levnou směs pro kuřice 25 kg za 280 korun, pro krá-
líky s léčivem 25 kg za 300 korun. Tel.: 737 477 773 Hrbov 42.

Koupím jakoukoliv JAWA, SIMSON, MZ, ČZ, vozík PAV či motory.
Tel.: 723 971 027

Koupíme nemovitost ve Velkém Meziříčí a okolí, dům, byt, st. po-
zemky, pole, lesy, i v exekuci, platba v hotovosti. Tel.: 605 054 470

Prodám palivové dřevo i štípané. Tel.: 605 054 470

Provádím veškeré malířské a natěračské práce. Tel.: 605 054 470

Provádíme rekonstrukce bytového jádra, zednické práce a sta-
vební práce. Tel.: 605 054 470

LP reality - Prodej, výkup, úvěr s ručením nemovitostí. Tel.:
731 457 371

Sečeme všem, úpravy zahrad. Tel.: 731 457 371 (135 Kč)

Koupím škrdlovické sklo, starý figurální porcelán, koráلكové vá-
noční ozdoby. Tel.: 608 798 296

Hledám ve Velkém Meziříčí nájemní bydlení bez bariér, bez mo-
biliáře, min. 2 + kk větších rozměrů v domě s větším výtahem,
nejpozději k datu 15. 6. 2025. Nabídky prosím na 736 130 954. Zn.
Vozíčkář

Koupím staré hračky, šlapací autíčka, pивní lahve s nápisem, ple-
chovice od olejů, motocykly a součástky k nim, tel.: 732 400 672.
Děkuji

Koupím vojenskou výstroj např.: vysouvací nože, tropické klo-
bouky, oblečení pískové zelené, modré barvy, kanady boty oko-
vané-plátěné, maskáče, muniční bedny, bundy s kožíchem, ruk-
saky. Nabídněte cokoli i poškozené! Volejte nebo prozvoňte na
tel.: 732 400 672. Děkuji

Prodám hnědé uhlí – ledvická kostka – 15q. Cena dohodou. Tel.
č. 733 120 110.

Prodám levně nové botasky č. 40 za 250 Kč. Dále prodám pěkné
podzimní černé boty, velmi levně č. 39. Tel.: 724 851 044

Nabízím nástřik podvozků osobních automobilů, ošetření dutin,
výměnu motorového oleje, filtrů, brzdových kotoučů a destiček.
A další různé opravy dle dohody. Tel.: 735 972 157.

Johann Podstatzky-Lichtenstein

přijme na HPP Správce/správkyni majetku.

Náplň práce:

správa pozemků a budov, uzavírání a revize nájemních smluv, komunikace s úřady

Požadavky:

praxe na obdobné pozici vítána, samostatnost, zodpovědnost, ŘP sk. B,
znalost cizího jazyka (AJ, NJ, ŠJ) výhodou

Nabízíme:

nástupní mzda 40.000 Kč, roční prémie, služební auto, telefon, nástup možný ihned

V případě Vašeho zájmu zasílejte své životopisy na info@velkostatek.eu
Vybraní uchazeči budou zváni k osobnímu pohovoru

Kontejnerová doprava

- šterky, sutě, písky, zemina

Zemní práce bagrem

Více informací na telefonním čísle: 602 422 102

NEMOVITOSTI

nákup - prodej - pronájem

JIRÍ KRČA

odhad ceny nemovitostí
pro dědické řízení

777 732 777

HLEDÁME NOVÉ VOLTÍKY

NA POZICI:
ASISTENTKA

NABÍZÍME:

- NADSTANDARDNÍ PLATOVÉ OHODNOCENÍ
- FIREMNÍ MOBILNÍ TARIF
- FLEXIBILNÍ PRACOVNÍ DOBA

NÁPLŇ PRÁCE:

- SPRÁVA DOKUMENTŮ, EVIDENCE, ARCHIVACE
- VYŘIZOVÁNÍ KORESPONDENCE
- TISK DOKLADOVÝCH ČÁSTÍ STAVEB
- ZPRACOVÁNÍ DAT

POŽADUJEME:

- VZDĚLÁNÍ SŠ
- ZNALOST PRÁCE S PC (WORD, EXCEL)
- SPOLEHLIVOST

JIHLAVSKÁ 231
594 01 VELKÉ MEZIŘÍČÍ

+420 774 299 633
INFO@VOLTIKELEKTRO.CZ

Získejte slevu na další nákup. Staňte se členem BIOMAC Clubu a sbírejte body, které můžete přeměnit na slevu z dalšího nákupu.

JARNÍ AKCE
SE SOUTĚŽÍ „CO NAKOUPIŠ, TO VYHRAJEŠ!“

DŘEVNÍ PELETY

od **7,66** Kč/kg

DŘEVNÍ BRIKETY

od **7,20** Kč/kg

Prodejna **VELKÉ MEZIŘÍČÍ**

Třebíčská 1678 / 60, Velké Meziříčí, 594 01

prodejna.velkemezirici@biomac.cz

773 110 045

www.BIOMAC.cz

Domácí hospic Vysočina hledá nového ředitele/ředitelku

Správní rada Domácího hospice Vysočina, o.p.s. vyhlašuje výběrové řízení na pozici Ředitel/ředitelka – statutární zástupce organizace. Nabízí smysluplnou práci, která mění životy lidí v těžké životní situaci. Chcete mít možnost ovlivňovat směřování a rozvoj této jedinečné organizace s 25letou historií? Máte zkušenosti s vedením organizace nebo týmu? Strategické řízení a naplňování cílů včetně finančního plánování je pro Vás hračkou? Jste zvyklí aktivně komunikovat a koordinovat procesy a služby? Podrobné informace k pozici najdete na www.hospicvysočina.cz. Zájemci zašle svůj životopis a motivační dopis, ve kterém uvedete, proč Vás pozice ředitele/ředitelky hospice zajímá, do datové schránky sncvwa5, nebo na reditel@hospicvysočina.cz, nebo poštou v obálce označené „Výběrové řízení - ředitel*ka“ na adresu sídla společnosti nejpozději do 19. 5. 2025.

Jarmila Pospíchalová
PR manažerka

Vaše rodinná a společenská oznámení

objednávejte na 566 781 038,

emilem velkomezirisko@velkemezirici.cz nebo v redakci.

Pondělí: 13.00–17.00, Středa: 10.00–12.00, Pátek: 8.00–12.00

Najdete nás v budově radnice, přízemí, dveře č. 104.

19. ročník SMYSLY A NE/SMYSLY

4.-10. červen 2025
Velké Meziříčí

SOBOTA 31.5.

16h * Předsálí kina Jupiter / Vernisáž
„Pohled dětským objektivem“ (od 31.5. do 13.6. 2025)
Fotokroužek Dóza – fotografové Kristýna Čiháková,
Ondřej Drdla a Anna Klímová pod vedením lektora
Martina Naniho

STŘEDA 4.6.

17h * Muzeum Velké Meziříčí / Vernisáž "Zahrada
poznání" (od 5.6. do 20.7. 2025) výtvarník Antonín Kanta

ČTVRTEK 5.6.

17h * Jupiter club, velký sál
Slavnostní zahájení 19. roč. EFF – Jaroslav Zoula
17.30h * Jupiter club, velký sál
Smysly a nesmysly života
Michal Hvorecký – Moc a bezmoc kultury
na Slovensku. Lekce vzdoru
prof. PhDr. Josef Krob, CSc. – Smysl života

PÁTEK 6.6.

8h-12h * Nová synagoga / Smysly a nesmysly
Tvůrčí dílny žáků 6. tříd ZŠ Velké Meziříčí
Petr a Markéta Veličkovi, Mgr. Alice Trojanová,
Mgr. Marie Kudláčková, Mgr. Jana Štursová
Výukový interaktivní blok pro žáky 6. tříd ZŠ
17h * Zámek-Muzeum, Velké Meziříčí / Smysl života
a role snu ve filozofii PhDr. Josef Petrželka, Ph.D.
– Otázka po smyslu života – věčná otázka?
doc. PhDr. Marek Picha, Ph.D. – Smysl snu
20h * kostel Sv. Mikuláše / Koncert Concentus
Moraviae XXX. Ročník (vstupné)
Tirbutina Ensemble – Ivana Bilej Brouková,
Tereza Böhmová, Daniela Čermáková, Anna
Chadimová Havlíková, Kamila Mazalová
Ecce femina – Příběh života

SOBOTA 7.6.

10h * Zámek – Muzeum Velké Meziříčí
Nesmyslné války – Gen. Ing. ANDOR Šándor
14h * Zámek – Muzeum Velké Meziříčí / Smysluplnost
moderního umění, prof. Mgr. art. Dušan Zahoranský,
Pavla Sceránková – „V záplavě cizích i vlastních
rozhodnutí“
17h * Jupiter club, kinosál
Smysly a nesmysly v architektuře
prof. Ing. Mgr. akad. arch. Petr Hájek,
Ing. arch. Kamil Mrva, moderuje: Ing. Petr Velička
20h * Jupiter club, kinosál / Smysly a nesmysly mého
života-můj životní adrenalin, Mgr. Hana Dvorská,
Lukáš Krpálek, Mgr. Emil Franěk,
moderuje: Regina Květoňová

NEDELE 8.6.

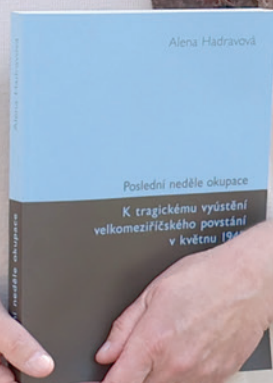
10h * Jupiter club, kinosál
Filmové představení pro děti:
Animovaná pohádka AGENT ČUNÍK (vstup zdarma)
10h * Luteránské gymnázium
Smysly a nesmysly veřejného zdraví
RNDr. PhDr. Zdeněk Hostomský, CSc.
Smysly a nesmysly veřejného zdraví
14h * Luteránské gymnázium / Filozofie a náboženství
doc. Petr Dvořák, Ph.D. – Má řeč o Bohu smysl?
PhDr. Tomáš Hříbek, PhD. – Je Bůh fikce?
A dává otázka o jeho existenci vůbec smysl?
Stanislav Drobný, ThD. – Proč věřit v Boha?
17h * Jupiter club, kinosál / Ekonomické smysly
a nesmysly, PhDr. Tomáš Sedláček, Ph.D.
19.30h * Zámek, nádvoří, Velké Meziříčí / koncert:
Harmonie pro šestý smysl,
Harmonie a Harmonie Ladies (vstupné)

PONDĚLÍ 9.6.

8h-12h * Nová synagoga / Smysly a nesmysly,
Tvůrčí dílny žáků 6. tříd ZŠ Velké Meziříčí
Petr a Markéta Veličkovi, Mgr. Alice Trojanová,
Mgr. Marie Kudláčková, Mgr. Jana Štursová
17h * Luteránské gymnázium
Společenské výzvy a smysluplné odpovědi
Doc. PhDr. JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D. – Současnost
a konstrukce našich představ o budoucnosti na základě
stávajícího vědeckého poznání
Mgr. Petr Agha, Ph.D., LL.M. – expertní vedení,
depolitizace a antipopulismus, Marek Mencl –
Design v čase společenských a ekologických výzev,
moderuje: PhDr. Ondřej Ševeček, PhD.
20h * Luteránské gymnázium / Smysly a nesmysly
mého života, Marie Kinsky, Kristián Kodet,
moderuje: Alexander Hemala

ÚTERÝ 10.6.

17h * Luteránské gymnázium
Smysly a nesmysly umělé inteligence,
Nerea Blanco – Nahradí umělá inteligence člověka?
Mgr. Ondřej Krása, Ph.D. „AI: Poslední vynález lidstva?“
20h * Náměstí / Afterpárty
Mgr. Milan Dufek – ředitel festivalu
Neformální setkání občanů u příležitosti zakončení
19. ročníku festivalu filozofie

Lidský příběh je nejsilnějším svědectvím

TEXT A FOTO: MARTINA STRNADOVÁ

Velkomeziříčská rodačka Alena Hadravová strávila kus života pročítáním středověkých latinských rukopisů. Poznatky z nich sepsala ve více než dvou desítkách vědeckých monografií. Svou nejnovější knihou Poslední neděle okupace. K tragickému vyústění velkomeziříčského povstání v květnu 1945 ze svého důvěrně známého oboru vybočila jiným směrem, a to do tématu soudobých dějin našeho města.

Rod Aleny Hadravové, rozené Dohnalové, má ve Velkém Meziříčí hluboké kořeny. Její předci se zapojovali do společenského dění ve městě, pomáhali jeho obyvatelům coby dobrovolní hasiči. Dědeček Aleny František Musil byl velitelem hasičů, což později převzal tatínek Ladislav Dohnal. Druhý dědeček Ladislav Dohnal patřil na sklonku války mezi oběti Velkomeziříčské tragédie.

Místo poprav povstalců u řeky Oslavy v Nesměři.
Ateliér Rudolfa Skopce. Foto: Archiv Muzea Velké Meziříčí

Místo poprav povstalců v Balinském údolí.
Ateliér Rudolfa Skopce. Foto: Archiv Muzea Velké Meziříčí

Památník obětí v Nesměři (foto 3. července 2024)

Památník obětí v Balinách (foto 4. srpna 2024)

Velkomeziříčská tragédie zasáhla i vaši rodinu. Byl to ten důvod, proč jste napsala knihu o konci války ve Velkém Meziříčí?

První podnět vzešel od méj sestřenice. Chtěla shromáždit rodinné vzpomínky pro svá vnoučata, aby věděla něco o historii rodu, svém pradědečkovi a našem dědečkovi Ladislavu Dohnalovi i jeho synovi Oldřichu Láňkovi, kteří byli na konci války popraveni. A já jsem si přitom uvědomila, že můj druhý dědeček z matčiny strany František Musil byl v tu dobu velitelem velkomeziříčských hasičů, působil ve sboru stejně jako můj strýček Josef Kunčík. Právě hasiči spolu s lékaři a dalšími v květnové dny 1945 dělali, co mohli, aby udrželi ve městě pořádek. Nasazovali přitom své životy.

Uvědomila jsem si, že historie našeho rodu je součástí historie mnoha dalších lidí ve Velkém Meziříčí, celého města a okolí. Tehdy jsem si řekla, že ji zkusím připomenout ve vzpomínkové knížce.

Mnoho nových informací už asi najít nelze, podařilo se vám něco objevit?

Myslím si, že nelze, snad jen nějaký detail. Můžeme na událost pohlížet z různých úhlů, různě ji vyhodnocovat, ale o tohle mi nešlo. Chtěla jsem dát hlavně slovo řeči pramenů a co nejméně do toho sama zasahovat. Chtěla jsem dát slovo autentickým svědectvím, napsaným záhy po válce. Když třeba někde v archivu mezi stohy papírů, průklepů a xeroxů narázíte na vzpomínku jedněch rodičů, kteří měli ve vypjatých posledních dnech války pochopitelné obavy o svého čerstvě dvaadvacetiletého kluka, o němž víte, že byl zanedlouho bestialně popraven v Balinách, a on jim odpověděl: „Tati, nechte mě být a nedělejte ze mne špatného Čecha!“ – tak to jsou strašně silná svědectví, která vhnějí slzy do očí.

V knize se soustředíte na osudy jednotlivých obětí? Ty dosud nesepsal nikdo.

Aby ta práce byla samonosná a čtenář nemusel hledat fakta jinde, nevyhnula jsem se stručné rekapitulaci hlavních událostí od neděle 6. května 1945. Pak jsem shrnula dosavadní literaturu a zejména prameny, z nichž jsem vycházela: kromě meziříčských archivů to byly archivy pražské, Vojenský ústřední archiv, Archiv Národního muzea a Archiv bezpečnostních složek, v nichž je uložena řada dokumentů k meziříčským událostem. Prošla jsem přitom tisíce stránek.

Jádro práce je rozděleno do tří oddílů: první přináší reedici podstatných částí brožurky *Hasiči v květnové revoluci 1945*, vydané poprvé v roce 1946. Členové místního hasičského sboru v ní podrobně informují hodinu po hodině o své požární a pořádkové činnosti v pohnutých dnech na konci druhé světové války. Jádrem druhého oddílu je reedice vybraných partií z *Pátého kronikářského Kukátka velkomeziříčského válečného*, napsaného místním soukromým kronikářem Rudolfem Dočkalem a vydaného poprvé roku 1947. Oba prameny, *Hasiči* i *Kukátko*, vznikly a byly vydány v Meziříčí bezprostředně po skončení války a dnes jsou málo známé. Ač obsahují drobné nepřesnosti, jejich výpovědní hodnota je, myslím, jedinečná. Třetí oddíl (Oběti poprav velkomeziříčského povstání a další padlí v květnových dnech 1945) pak přináší stručné biografie šedesáti popravených povstalců a šestnácti dalších padlých v květnových dnech ve městě a jeho okolí. Tento oddíl snad nejlépe zrcadlí lidský rozměr katastrofy, která se u nás odehrála. Svědectví velmi často pocházejí od manželek, jejichž muži zahynuli, a ony tu zůstaly samy s malými dětmi. Nebo od matek synů na prahu života. Věkový průměr většiny zavražděných byl totiž kolem třiceti let; nejmladšímu zastřelenému bylo 16 let.

Foto: Archiv Aleny Hadravové

Co všechno jste se dozvěděla o svém dědečkovi, kterého jste nezažila? Co vám o něm vyprávěli doma?

Oficiální věci jsou v knížce. Jinak například vím, že sbíral známky, máme jeho album. Není toho mnoho. Můj tatínek, jeho syn, v pětačtyřicátém, když mu bylo patnáct let, měl velmi traumatický zážitek. Pomáhal s hasiči v Balínách vytahovat mrtvé z vody. Tohle když v době puberty zažijete... Tatínek potom celý život sbíral knížky o Velkomeziříčské tragédii, vystříhoval všechny zprávy z novin, takže doma máme celý archiv k těmto událostem. Trochu jsme o tom i mluvili, ale bylo to tatínkovo celoživotní trauma, já jsem to vnímala a chápala.

Ovlivnilo to celou vaši rodinu na další generace?

Samozřejmě. S babičkou a celou rodinou jsme každoročně chodili na květnovou pietní vzpomínku na hřbitov a událost jsme si připomínali. Zvláště pro tatínka a jeho sestru byly vzpomínky bolestné: svého otce ztratili ještě v dětském věku.

Jak se k tomu dědeček dostal?

Přes skupinu Tau a odboj, i to je v knize. Ještě lépe je v ní popsán osud Oldřicha Láňky, o kterém se toho ví víc. Jak byl nasazený v Reichu, utekl, skrýval se tady,

jeho činnost v odbojové skupině Tau, kopal bunkry, ukrýval zbraně ze shozů a tak dále. Toho 6. května pozdě večer přišel pro dědečka se slovy – pojď na radnici, už to vypuklo. Pár minut před tím, než tam vtrhli Ostendorfovi vojáci. Jsou to takové střípy.

Ve Velkém Meziříčí je tragédie citlivé téma. Neměla jste obavy znovu ho otevřít?

Strach jsem měla. Ale postupně, když jsem si přečetla veškerou dostupnou literaturu, všechny archivní prameny, jichž jsou opravdu stovky a stovky, jsem si ujasnila, jak je důležité nezapomínat, co všechno znamená válka, jaká utrpení lidem přináší. Po válce navíc vznikly otázky, kdo z Čechů za to může... Nejvýraznějšími příklady jsou Miroslav Vetiška, Antonín Jelínek a procesy s nimi. Ovšem je nutné uvědomit si, že do toho vstoupila následující komunistická doba a zjednodušila to – Jelínek byl továrník a emigroval, tím pádem byl špatný, to jsou historické kontexty.

Vedle Vetišky a Jelínka pak byli pronásledováni i mnozí další, jako třeba Josef Robotka z Velké Bíteše, který byl za komunistů popravený. Tohle hledání viníků na české straně nebyl dobrý trend. Naopak

Němci, kteří zločiny spáchali, nebyli u nás ani v Německu většinou potrestáni. Detailně jsem se do toho nenořila, můj cíl byl jiný, ale dobře vím, že to Medřičáci nesli těžce, můj tatínek taky. Je o tom napsaná celá řada knih, třeba od Stanislava Motla.

Vnímáte, že vývoj zdejších událostí byl nevyhnutelný?

Vnímám, že se celá léta mluví o Velkomeziříčské tragédii, ale ta tragédie následovala po velkomeziříčském povstání. To vzniklo po vzoru Prahy, která povstala. Meziříčí stejně jako řada měst a obcí v Čechách a na Moravě povstalo také. Někteří mysleli, že to bylo možná malinko předčasné, že se mělo počkat ještě chvíli, až bude Rudá armáda blíž. Naše město bylo na cestě fronty od Brna, která se sem blížila. Němci museli ustupovat kolem radnice a potřebovali si vyčistit cestu. Tyhle věci hrály svou roli v načasování akce. Ve Velkém Meziříčí měly události svoji specifickou podobu, ale analogie jsou v celé republice.

Správné načasování se hodnotí s odstupem času úplně jinak než přímo v té době.

Přesně tak. Stačí hodinu po bitvě a je všechno zase jinak. Tohle je hrozně důležité říct.

Zápisy hasičů tedy byly tím nejčerstvějším svědectvím?

Myslím si, že ano. Je to autentické, jsem přesvědčená, že jde o pramen velmi objektivní, nenašla jsem v něm žádné neshody. Psal to každý právě z toho místa, kde zrovna působil, a všechny zápisy se doplňují, hrají spolu. Oni věděli v té vypjaté době, že je velmi důležité, aby vše věrně popsali.

Hasiči, podobně jako některé jiné profese, jsou zvyklí podávat čerstvé zprávy o určitém zásahu. Samozřejmě nejde o literární text, je to popis hodinu po hodině co dělali, kdo kam byl odvelen, kdo co měl zajišťovat. Měli plné ruce práce, udělali spoustu věcí v logistice, v zázemí. Neviděli tolik za zdi radnice, ale i to bylo propojené. Na radnici se v jednu chvíli objevili čtyři záhadní mladíci, kteří mluvili česky, vydávali se za zběhy a lidi stojící na straně povstání. Byli odvedeni na tzv. ohlašovací úřad na Obecníku, kde byl právě dědeček, a spolu s dalšími hasiči odtud řídili zabezpečovací práce. Z vystupování mladíků tam byli překvapeni, zaujati jejich zdvořilým chováním a vychováním, jeden se vydával za Francouze... no a oni to byli čtyři werwolfové (němečtí záškodníci), kteří se pak podíleli na vraždách, popravách. Nestačili svoji záškodnickou činnost rozvinout, tedy škodit v týle, ale přesto se stihli projevit. To bylo opravdu hrozné. A je z toho vidět, jak bylo složité se v situaci orientovat.

Zmiňujete obrovské množství pramenů, jak dlouho jste na knize pracovala?

Mám výhodu, že jsem zvyklá pracovat s archivními prameny, byť se zcela jinými a mnohem staršími. Metodu práce tedy znám. Pokud jsem měla někde nějaký problém, mám zázemí ve svém Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Mí kolegové se soudobým dějinám věnují, takže mi pomáhali, nasměrovali mě. To byla velká výhoda, že jsem se o ně mohla opřít.

A na intenzivní práci o sobotách a nedělích jsem zvyklá. Takže tuhle knihu jsem zvládla poměrně rychle, trvalo mi to kolem jednoho roku čistého psaní; chtěla jsem ji dokončit k 80. výročí konce války. Jiná témata mám třeba na dvacet let.

Byla to pro vás práce těžší, nebo lehčí oproti tomu, na co jste zvyklá?

Byla jiná, emotivnější. Sedím v archivu Národního muzea a čtu si nějaký dopis, který je podepsaný mojí babičkou... Působí to tak zvláštně. Strašně moc jsem se snažila, aby moje práce byla citlivá vůči všem pozůstalým, všem obětem i jejich dnešním rodinám. Hodně jsem chtěla, aby se to nikoho nedotklo. Aby to byla pro všechny určitá vzpomínka, která popisuje situaci tak, jak byla.

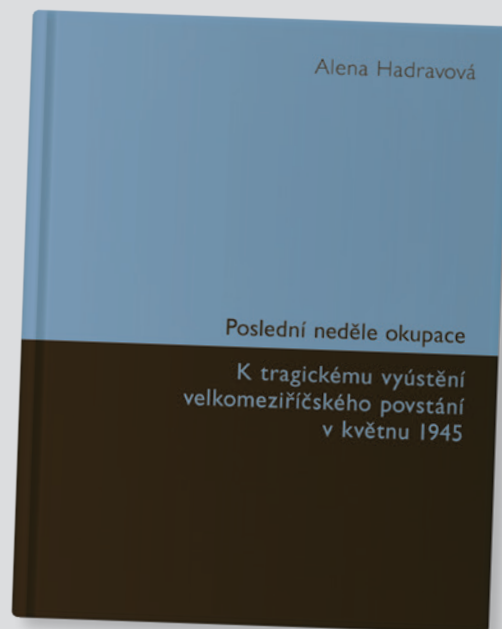
Psala jste knížku k výročí konce války v době, kdy ji máme kousek za humny.

Je to hrozně smutné. Je třeba tyto události stále připomínat, aby ani nové generace nezapomínaly na hrůzy, které s sebou války přinášejí. Je to důležité jak kvůli minulosti a památce našich padlých předků, tak kvůli budoucím životům našich potomků. Zní to pateticky, ale je to tak. Ostatně je to jen 80 let, zhruba jeden lidský život...

Myslím si, že tyhle věci je třeba připomínat i na regionální úrovni. Ve válce padly miliony lidí. Ale stejně tak platí, že jeden jediný vybraný lidský příběh z toho obrovského čísla může mít velkou působivost a sílu – jeden konkrétní osud za všechna ta obrovská abstraktní čísla, která si ani neumíme představit.

Kde se zájemci ke knize dostanou?

Větší část nákladu knihy bude ke koupi od 6. května v muzeu ve Velkém Meziříčí, kdy se tam bude konat vernisáž výstavy k 80. výročí konce války; druhá, menší část bude k dispozici v obecné knižní distribuci a přímo v Ústavu pro soudobé dějiny.

O knize

Alena Hadravová, *Poslední neděle okupace. K tragickému vyústění velkomeziříčského povstání v květnu 1945.* Praha, 2025.

Publikace byla připravena k 80. výročí konce druhé světové války ve spolupráci Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, Muzea Velké Meziříčí a Sboru dobrovolných hasičů ve Velkém Meziříčí.

Nápomocni byli také pracovníci Státního okresního archivu, pobočka Velké Meziříčí.

Publikace je financována projektem Strategie AV21, „Špičkový výzkum ve veřejném zájmu“.

Doslov napsal Oldřich Tůma, zakladatel a bývalý dlouholetý ředitel Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Meziříčské události v něm dává do širšího kontextu řady povstání proti německým okupantům na konci druhé světové války v českých a moravských městech.

Anotace: Práce se zabývá dramatickými událostmi květnových dnů roku 1945 ve Velkém Meziříčí, v němž jako na řadě jiných míst Čech a Moravy vypuklo 6. května po vzoru Prahy povstání proti německým okupantům. Lidé se po vyhlášeném povolení vyvěsit na svých domech československé vlajky začali shromažďovat v budově radnice na náměstí a odpoledne tam ustanovili revoluční okresní národní výbor, promýšlený a připravovaný dlouho dopředu v ilegality. K Velkému Meziříčí se v tu dobu již blížila fronta a město včetně radnice navíc leželo na strategicky důležité silnici, kterou německá vojska musela na svém ústupu projet. Radnice byla 6. května ve večerních hodinách přepadena Ostendorfovou jednotkou z Náměstě nad Oslavou, povolnou meziříčskou posádkou Ortskommandu. Povstalci na radnici měli zákaz pustit se do ozbrojeného střetu, protože již odpoledne vzešla po jednáních vedení města s Ortskommandem dohoda o vzájemném neútočení. Čeští povstalci i partyzánské jednotky, které přišly radnici na pomoc, dohodu dodrželi, Němci však na ni nebrali ohled: lidé na radnici byli bez odporu zatčeni, podrobeni krutým výslechům a mučení a 7. května v odpoledních hodinách bylo 59 z nich zastřeleno u řek na východním a západním okraji města; šedesátý Jindra Nováček, vůdčí osobnost povstání, byl pro výstrahu oběšen na náměstí.

Stejně jako naši předci večer uléháme do postele a zakrýváme se peřinami. Ovšem i tyto věci doznaly postupem času jistých změn, nejen co se materiálů týká. Rovněž náš noční oděv prošel vývojem a místo vyšíváných kabátků oblékají ženy praktická pyžama či pohodlné noční košile.

TEXT A FOTO LUCIE PAVELCOVÁ

Ze zámku

Díl 41: Spánek

Pokud zapátráme v depozitáři, narazíme v něm třeba na lněné povlaky na duchnu a polštáře, které v minulosti muzeu darovala Josefa Kolářová. Dle údajů ve starém inventáři se jedná o textilie z Velkomeziříčska pocházející z roku 1780, jež jsou zdobeny barevným tištěným motivem kytíček jahod.

Do lepších povlaků na peřiny bylo možno všívat také háčkované vložky. V roce 1963 se taková bílá háčkovaná vložka dostala i do našich sbírek. Navíc se dochovala také informace, že původně patřila Filipíně Holíkové narozené v roce 1889 v nedalekém Jablůnově.

Dalším zástupcem textilních sbírek, kde známe původního majitele, je noční kabátek košilového střihu se zapínáním na čtyři malé nitěné knoflíky z roku 1905. Noční kabátky se vlastně oblékaly přes košili, čímž vytvořily oděv na spaní. Často jsou zdobeny vyšíváním, v tomto konkrétním případě je zapínání lemováno výšivkou ve tvaru srdce,

kdy v obou horních polovinách srdce jsou vyšity kvítka o sedmi listech. Vždy se střídá červené a modré srdce, kvítka jsou pak v opačných barvách. V 60. letech jej do muzea darovala Marie Vysocká narozená v roce 1883 právě ve Velkém Meziříčí.

K vybavení domácnosti samozřejmě patřily i přehozy na postel. Mušelínový krémový přehoz s krajkovými vsadkami byl dle velikosti určen na manželské postele. Uprostřed je umístěna vsadka ve tvaru stylizovaného květu, oba dva kraje jsou zdobeny krajkou s motivem květů a zubatým zakončením. Druhým zástupcem je bílý plátěný přehoz rovněž doplněný krajkou se stylizovanými květy, ovšem je již o poznání méně zdobný. V souvislosti s tématem spánku a ložnic nesmíme zapomenout na praktický nočník. Obvykle bývá umístěn pod postelí

nebo ve spodní části nočního stolku, aby byl připraven k použití v pozdních hodinách. Nejčastěji se jednalo o kruhovitou nádobu s jedním uchem, jak je tomu i v případě bílého keramického nočníku, který se dochoval v našich sbírkách.

Postel z Mohelna

V regionálních expozicích může oko návštěvníka spočinout na modré posteli zdobené květinovým pestrobarevným motivem a vyřezávaným čelem. Součástí postele jsou také čtyři soustružené sloupky, na kterých spočívají nebesa. Podle dochovaných informací byla postel již součástí vybavení horáckého statku na pražské Národopisné výstavě československé v roce 1895. V původním inventáři je uvedeno, že pochází od lesního Žáka z Dolních Borů. Postel byla vyrobena zřejmě v některé z truhlářských dílen v Mohelně, jelikož výrobky tamních mistrů měly charakteristický ráz malby. Kromě výrazné barevnosti byla pro tvorbu typická ornamentální vynalézavost a bohatá fantazie. Většina nábytku byla natřena modrou barvou.

Naši krajinu zdobí už po staletí kříže. Stojí u cest, na návších, u lesních pěšin a každý má svůj příběh. Na některých z nich najdete i jména těch, kteří je stavěli, nebo těch, kterým jsou věnovány. Pojďme si povídat o lidech, kteří už tu nejsou, ale v krajině zanechali věčnou stopu.

Lhotky: Slabův kříž

Na křižovatce polních cest nedaleko Svatováclavské kapličky najdete litinový kříž na kamenném podstavci s postříbřenou figurou Krista a Panny Marie. Mezi figurami je oválná tabulka s nápisem: KE CTI / A CHVÁLE / VĚNOVALI PRA- / RODIČE / SLABÝCH.

Rodina Slabých žila ve Lhotkách v domě číslo popisné 2. Prarodiče jsou zde myšleni František a Antonie Slabí.

František Slabý se narodil 3. dubna 1834 ve Lhotkách v domě číslo popisné 2, a to jako syn pololáníka Jana Slabého a jeho ženy Josefy rozené Svobodové.

Dne 4. února 1868 se v Tasově oženil s Antonií (narozena 7. června 1837), dcerou pololáníka z Dolních Heřmanic číslo popisné 7 Ignáce Požára a jeho ženy Antonie rozené Večeřové z Dolních Heřmanic. Dne

19. dubna 1869 se jim narodila dcera Marie, 29. listopadu 1870 se jim narodil syn František, 23. června 1873 syn Josef (dne 8. února 1898 se ve Velkém Meziříčí oženil s Františkou rozenou Markovou ze Lhotek, podruhé se oženil 11. února 1918 s Františkou Podsedkovou), 14. října 1876 syn Alois, 24. listopadu 1878 syn Jan a 22. července 1882 dcera Anna.

Rodný statek převzal syn Josef se svojí ženou Františkou, kterým se 2. února 1899 narodil syn Josef (dne 8. listopadu 1926 se v Brně u sv. Janů oženil s Marií Krejčí), 6. listopadu 1901 syn Bohumil (dne 17. listopadu 1933 se oženil s Marií Kamanovou), 19. října 1903 dcera Františka (zemřela na popáleniny 6. listopadu 1913), 4. března 1906 dcera Josefa (zemřela 1. května 1906 na psotník) a 7. února 1908 dcera

Marie (zemřela 13. dubna 1908 na zánět průdušek), 29. prosince 1909 se ještě narodil mrtvorozený chlapec.

Krátce na to, 4. ledna 1910, zemřela v třebičské nemocnici ve věku osmatřiceti let Josefova manželka Františka. Příčinou smrti byla otrava krve. A aby bolesti nebylo málo, zemřel 3. února 1910, ve věku skoro šestasedmdesáti let, František Slabý. Jeho žena Antonie se dožila jednaosmdesáti let, zemřela 18. ledna 1920.

Jak již bylo řečeno, Josef Slabý se podruhé oženil 11. února 1918. Dne 23. října 1918 se novomanželům narodila dcera Marie a 3. září 1920 dcera Františka. Josef zemřel na rakovinu jícnu ve věku třiapadesáti let 24. června 1926. Statek převzal syn Josef.

Petr Chňoupek

Velké Meziříčí má bohatou historii, do které se zapsala nejedna osobnost. Na některé se ovšem zapomíná. Mezi takové patří i legionáři. V našem seriálu chceme připomenout osudy některých z nich. Dnes ovšem uděláme výjimku. Slavíme 80. výročí od konce 2. světové války, pojďme si připomenout jeden pozapomenutý příběh, který se odehrál kolem poledne 9. května 1945.

Zapomenutí hrdinové

Zbytečná smrt pár hodin po válce

Kraj voněl jarem, z kostelů zněly zvony a ohlašovaly, že šestileté válečné běsnění je u konce. Krátce před osmou hodinou ranní přijíždí do Velkého Meziříčí Rudá armáda. Zdá se, že je po všem, ale radost netrvá dlouho, od jihu přilétají sovětská letadla a bombardují město. Zůstává za nimi zkáza a čtyřicet mrtvých.

Ze Lhotek pozoruje prolétající letadla i dvaadvacetiletý student Stanislav Křehlík. Před nedávnem uprchl z nucených prací v Německu a ukrýval se v hájence Šíp v lesích severně od Lhotek. Noc strávil ve Lhotkách a před polednem se nevydal k městu, jak měl původně v plánu, ale zpět na hájenku.

Hájenku už měl pomalu na dohled, kdy k němu přijeli dva kozáci s rudými hvězdami na čepicích. Vyzvali ho, aby se legitimoval. A to byla ta fatální chvíle. Stanislav Křehlík vytáhl z kapsy německou legitimaci, kterou měl u sebe z dob pracovního nasazení v Říši. Jak kozáci uviděli německý průkaz, dál se na nic neptali a stříleli v domněnku, že před sebou mají Němce. Stanislav Křehlík byl na místě mrtev.

Co se tehdy kolem poledne 9. května 1945 v lese mezi Lhotkami a Kozlovem přesně stalo, nevíme. Tuto podanou verzi interpretu-

je většina dostupných pramenů. Ovšem například kronika obce Martinice přináší zcela jinou verzi příběhu. Podle zápisu v kronice ráno přitáhla do Martinic ustupující německá armáda, pak přiletěla ruská letadla a Němci se dali na útěk zpět ke Křižanovu. „Část jich prchla do Šípa, kde zastřelili Karla Křehlíka z Olší,“ píše se v kronice, kde je chyba v křestním jméně.

Nicméně se Stanislav Křehlík domů do Olší vrátil na márách a 13. května byl pohřben na hřbitově v Netíně.

Stanislav Křehlík se narodil v Olší nad Oslavou v domě číslo popisné 51 dne 25. října 1922. Otcem mu byl rolník František Křehlík, jenž byl synem pololánika Antonína Křehlíka a Marie rozené Kučerové. Matkou mu byla Anastázie, dcera čtvrtlánika z Olší nad Oslavou Antonína Peksy a jeho ženy Marie rozené Bojanovské. Stanislav studoval na velkomeziříčském gymnáziu, kde maturoval v roce 1943 ve třídě profesorky Vlasty Zelnitiusové.

Dodnes stojí v lese nedaleko železniční trati pomník upomínající na místo, kde zcela zbytečně skončil jeden mladý život. Jméno Stanislava Křehlíka je uvedeno i na pamětní desce obětí 2. světové války z řad absolventů a profesorů velkomeziříčského gymnázia.

Petr Chňoupek

POMŮČKA: KAN, KOIR, PFI TOBOLE	ŽENSKÉ JMÉNO	SKLIDIT ZE STROMU	PŘELUDY	LUDOLFO- VO ČÍSLO	VYZKOUŠET	MALÉ PREZENTY		HRŮZA	ZKRATKA ODĚVNÍ TVORBY	ZNALEC HUB		VESNY	ZNAČKA PRAČÍHO PRAŠKU	2. TAJENKA	ROZRÝVATÍ PLUHEM
DOLŮ							SLOVENSKY „DŮM“ ČÁST OBLIČEJE				DĚTSKÁ HRAČKA				
3. TAJENKA											BŮH LÁSKY PRVNÍ MUŽ				
KORAN- TENGOVO JMÉNO				TERÉNNÍ ZÁVOD ČESKÝ HEREC					ZNAČKA AUTOBUSŮ VLNĚNÉ TKANINY						
ZNAČKA OSMIA			ŠPORKOVY LAZNĚ PRACÍ PŘÍPRAVEK					SIFON PROŠTÁ- ČEK					LATINSKY „A“ SKUTEČNÁ		
NÁSYPY Z KAMENÍ							NICKA KONTRA					FUJ POLOHY PŘI JOZE			
ZNAČKA POČÍTAČŮ						DROBNÝ HMYZ LITERÁRNÍ ÚTVARY								ZPĚVNOST	GRAFICKÉ DÍLO
	LAKOM- COVO	PALUBNÍ SLUŽBY 1. TAJENKA									OPUŠTĚNÉ LOVECKÝ PES				
VZDÁLE- NOST SÁZENÝCH ROSTLIN					NOČNÍ PTÁK RAVELOVA SKLADBA					ZVÍŘE SOUTĚŽ S LANEM					
ZKRATKA POLITIC- KEHO HNUTÍ				ŘECKÉ PÍSMENO SÍLA					PENĚŽNÍ SANKCE KOŘENÍ						
INICIÁLY ZPĚVÁKA HAVELKY			MÍ KONTRA- BAS					CÍRKEVNÍ OBŘADY NAKLÍČENÝ JEČMEN					SPZ OLOMOUCE CHUŤ (zastarale)		
BRAŠNA (zastarale)							SLOVENSKY „SMĚR“ TEMNOTA					KTERÝ ČLOVĚK ZNAČKA AUT			
OKOLKY					PRÁČNI- VĚT PRIMÁT						KOKOSOVÁ VLÁKNA INICIÁLY MUNZARA				
DĚDINA				4. TAJENKA											
SMYČKY				POKLES					SAHAT						

Kaplička sv. Anny u Tří křížů

Lokalita Tří kříže má svoje kouzlo, které na tento (tajenka 1) láká návštěvníky. Nedaleko od Tří křížů pak stojí neméně kouzelná kaplička sv. Anny. Postavena byla v roce 1782 od majitelky panství kněžny Eleonory Lichtenštejnové. Postavena byla nad pramenem údajně zázračné vody.

Voda získala věhlas v roce 1780, kdy při jedné ze svých cest na velkomeziříčský zámek zavítal císař Josef II. Po bohaté hostině prý dostal velké boleti v břiše, a tu si někdo vzpomněl, že nedaleko je studánka se zázračnou vodou, a tak se pro ni hned běželo. Císař (tajenka 2) se napil, usnul a když se probudil, bylo po bolestech. Dnes už tu bohužel pramen zázračné vody nevychází. Velkomeziříčtí pak vždy v neděli odpoledne chodívali na procházky tímto směrem a domů si nosili zázračnou vodu od sv. Anny. Nepili ji jako císař Josef, ale většinou ji používali na bolestivé (tajenka 3). Při vymývání očí pak pronášeli modlitbu s prosbou ke sv. Anně. Uvnitř kapličky je obraz sv. Anny, jak učí svoji dceru Pannu Marii. Vedle obrazu jsou z obou stran umístěny verše básníka (tajenka 4), které chválí kapličku a, dnes už bohužel zmizelý, pramen zázračné vody.

Tajenka z minulého čísla:

Říma, pasáček, hlavu, sedm generací, Isidora

Znění tajenky a jméno s bydlištěm zašlete do 23. května 2025 na adresu: velkomezirisko@velkomezirici.cz nebo poštou či doručte osobně do redakce.

Výherce z minulého čísla:

Dana Lukášková, Velké Meziříčí

Lidové pověsti se v minulosti šířily především ústním vyprávěním. Podle vzoru lidových vypravěčů se těmito pověstmi inspirovala a téma znovu zpracovala Marie Ripperová. Ilustracemi je doplnily Alice Trojanová a Kateřina Dvořáková. Publikaci Pověsti z Velkomeziříčska vydalo město Velké Meziříčí roku 2020. Zakoupit ji můžete v Turistickém informačním centru Velké Meziříčí nebo na e-shopu města.

Pověsti z Velkomeziříčska

Dnes se nám to zdá blízko, ale v dobách, kdy lidé chodili převážně pěšky, byly všechny vzdálenosti jakoby větší. V té době stály nedaleko od města tvrze, ve kterých bydleli zemani. Na tvrzi v Křenicích měli dcerku Elišku a zeman v Osové měl synáčka Bořka. Oba zemané byli přáteli a často se navštěvovali. Také jejich děti si spolu hrávaly.

Pak se však otcové kvůli jakési drobné příhodě nepohodli a přestali se navštěvovat. Vlastně o nic nešlo, ale žádný z nich nechtěl přijít prvním s nabídkou smíru. Bořek s Eliškou se dlouho neviděli a mezi tím oba dospěli.

Eliška už jako malá ztratila matku a žila na tvrzi osaměle. Její otec nestál o žádné hosty, a tak Eliška neměla ani žádné kamarádky. Nejšťastnější byla, když si mohla vyjet do okolí na svém oblíbeném koni.

Jednou si k večeru vyjela do polí. Zamyslela se, vzpomínala na dětství, jak to bylo krásné, když touto cestou jezdili do Osového. Jak asi dnes vypadá Bořek, poznala by ho ještě? Zatímco tak přemýšlela, blížil se k ní po cestě jezdec. Mladý muž se jí zdál povědomý, až si uvědomila, že je to on – Bořek. Také Bořek byl překvapen, když v krásné dívce poznal svou kamarádku z dětství.

Měli si hodně co vyprávět, a tak se dohodli, že se uvidí zase zítra. A zase zítra... Začali se tajně scházet a z přátelství byla brzy láska. Žádný z nich se však neodvážil zmínit se o ní doma, aby jim otcové nebránili.

Na meziříčském zámku pořádali každý rok ples, na který byli pozváni páni a zemané z celého okolí se svými rodinami. Bořek s Eliškou se dohodli, že na plesu přiznají rodičům svoji lásku.

Na plesu Bořek celý večer tančil jen s Eliškou. Krátce před půlnocí však pro Elišku přišel jiný tanečník. Zeman Břeněk z Buče nebyl zvyklý dlouho otálet. Rovnou řekl Elišce, že si druhý den přijde říct

o její ruku. Eliška se vyděsila. Hned řekla otci o své lásce k Bořkovi a také Bořek to pověděl svým rodičům. Otcové měli konečně důvod se usmířit.

Ale druhý den na tvrz dorazil Břeněk a žádal křenického zemana o ruku jeho dcery. Když ho odmítl se slovy, že Eliška již ženicha má, dostal Břeněk záchvat vzteku. Prohlásil, že se Elišky nikdy nevzdá, práskl dveřmi a odjel.

Křenický s osovským se dohodli, že svatba musí být co nejdříve, aby Břeněk ještě neprovedl nějakou hloupost. Mohlo by ho napadnout, že Elišku unese, to se tehdy dělalo. A tak se konaly přípravy na svatbu. Už zbývaly jen tři dny.

Když toho večera Bořek odjížděl od své nevěsty, čekal na něj na cestě Břeněk a vyzval ho k souboji. Řešení sporů soubojem bylo tehdy mezi urozenými pány zvykem, a tak Bořek výzvu přijal. Dohodli se, že vystřelí proti sobě přes řeku každý tři šípy. Kdo zůstane naživu, ten se ožení s Eliškou.

Druh den ráno se oba sokové postavili přes řeku proti sobě a pozdvihli kuše. Eliška o ničem nevěděla, ale právě v tom okamžiku vyběhla z domu. Spatřila oba mladíky, viděla, jak vylétly šípy a minuly. Podruhé oba zamířili a znovu minuli. Vystřelili potřetí. Bořkova střela zasáhla Břeňka a zároveň on sám padl zasažen Břeňkovým šípem. Oba zemřeli. V krátké době zemřela žalem i Eliška.

Tam, kde oba sokové padli, po obou stranách řeky Oslavy, byly zasazeny kameny s vytesaným křížem. Postupem času se na důvod umístění kamene zapomnělo a kámen z levého břehu byl zasazen do tarasu zahrádky u domku na Sokolovské ulici. Aby se definitivně neztratil, skončil nakonec v muzeu. Na pravém břehu kámen zůstal zachován. Oproti původnímu umístění je dnes jen poněkud posunutý.

Kalendář akcí

Kino

Kinosál JC

10. 5. 2025, 17:00

Já, padouch 4

10. 5. 2025, 19:30

Vlny

Vstup zdarma

11. 5. 2025, 18:30

Kde končí láska

15. 5. 2025, 16:30

Jak se nám to mohlo stát!?

Zlevněná projekce

15. 5. 2025, 19:00

Magoři na kole

18. 5. 2025, 16:00

Sneaks

21. 5. 2025, 19:30

Moudrost štěstí

22. 5. 2025, 19:30

The Surfer

23. 5. 2025, 19:30

Mission: Impossible –

Poslední zúčtování

29. 5. 2025, 19:30

Nezvratný osud: Pokrevní linie

30. a 31. 5. 2025, 19:30

High School Heist

Změna programu vyhrazena

Divadlo

13. 5. 2025, 19:00

Velký sál JC

Kapitán Skvělouš

16. a 17. 5. 2025, 19:00

18. 5. 2025, 15:00

Velký sál JC

Moulin Rouge

23. 5. 2025, 17:00

Velký sál JC

Štístko a Poupěnka

26. 5. 2025, 19:00

Velký sál JC

Žáby

30. 5. 2025, 17:00

Velký sál JC

Popelka

2. 6. 2025, 19:30

Velký sál JC

Dámy vpřed

Různé

10. 5. 2025, 9:00-17:00

Zahrada Husova domu

Férová snídanež

10. 5. 2025, 12:00

Fara VM

Sraz historických a retro

kočárů

10. 5. 2025, 14:00-17:00

Středisko Drak Křižanov

Rangercamp

11. 5. 2025, 10:00-12:00

Náměstí VM

Setkání historických vozidel

14. 5. 2025

Náměstí VM

Řemeslný trh

15. 5. 2025, 18:00

Husův dům

Přednáška Čmelák v přírodě

16. 5. 2025

Velké Meziříčí

Čas na čtení

18. 5. 2025, 13:00

Hřiště za hasičkou

Dětské odpoledne s hasiči

20. 5. 2025, 18:00

Husův dům

Beseda s Ann Altman

Více informací na straně 18

23. 5. 2025, 17:00

Noc kostelů

23. 5. 2025, 17:00

Oslavice

Oslavické čtení

28. 5. 2025, 19:00

Velký sál JC

Chuť žít, Marek Orko Vácha

29. 5. 2025, 16:00

Stadion U Tržiště

Fotbalový nábor

do 31. 5. 2025

Do práce na kole

Více na dopracenakole.cz

4.-10. 6. 2025

Evropský festival filozofie

Více informací na straně 29

19. 6. 2025, 8:00

Ga-Te Velké Meziříčí

Edurun

21. 6. 2025, 14:00

Domov pro seniory Mitrov

Oslavy 65 let od založení

12.-14. 9. 2025

Fara VM

Káva od srdce

Výstavy

do 31. 5. 2025

Muzeum VM

Stopy války ve Velkém Meziříčí

do 31. 5. 2025

Lanč Branč restaurace

Ze vzduchu

Výstava snímků Tomáše Adama

9. 5.-9. 6. 2025

Kavárna a bistro Kovomat

Výstava obrazů a litografií

Vlasty Švejdové

Více informací na straně 18

25. 5.-1. 6. 2025

Výstavní síň JC

Výstava absolventů ZUŠ

Vernisáž proběhne 23. května

5. 6.-20. 7. 2025

Muzeum VM

Zahrada poznání

Tvorba výtvarníka A. Kanty

Vernisáž proběhne 4. června

Koncerty

14. 5. 2025, 19:00

Koncertní sál JC

Jahodové duo: Filmové hity

24. 5. 2025, 13:30

Náměstí VM

Muzikanti dětem

24. 5. 2025, 12:00

Mostiště

Glády v před vol. 12

27. 5. 2025, 19:00

Velký sál JC

4 tenoři a Unique Quartet

6. 6. 2025, 20:00

Kostel sv. Mikuláše

Tiburtina Ensemble & Lieve

Blancquaert

Mezinárodní hudební festival

Concentus Moraviae

17. 6. 2025, 19:30

Zámecká jídelna, Muzeum VM

Jos Van Immerseel

Mezinárodní hudební festival

Concentus Moraviae

VGS

Kinosál JC, 16:30

13. 5. 2025

Botanická vycházka

20. 5. 2025

Jaderná energetika u nás

27. 5. 2025

Italští uprchlíci za 1. svět.

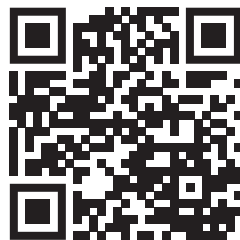
války na Velkomeziříčsku

1. 6. 2025

Výprava k Březinovu kameni

3. 6. 2025

Výlet do Měřína

Pravidelně aktualizovaný
kalendář akcí
naleznete na webu
www.velkomezirisko.cz